

ZARZĄDZENIE NR 9/2025/K
WÓJTA GMINY KOCZAŁA

z dnia 2 kwietnia 2025 r.

w sprawie wprowadzenia Instrukcji Bezpieczeństwa Pożarowego Urzędu Gminy Koczała

Na podstawie art. 33 ust. 3 ustawy z dnia 8 marca 1990 r. o samorządzie gminnym (Dz. U. z 2024 r. poz. 1465, 1572, 1907 i 1940) oraz § 6 Rozporządzenia Ministra Spraw Wewnętrznych i Administracji z dnia 7 czerwca 2010 roku w sprawie ochrony przeciwpożarowej budynków, innych obiektów budowlanych i terenów (Dz. U. z 2023 r. poz. 822 i z 2024 r. poz. 1716) zarządzam, co następuje:

§ 1. Wprowadzam "Instrukcję Bezpieczeństwa Pożarowego Urzędu Gminy Koczała", stanowiącą załącznik do niniejszego zarządzenia.

§ 2. Zobowiązuję wszystkich pracowników zatrudnionych w Urzędzie Gminy Koczała do zapoznania się i przestrzegania zasad określonych w treści niniejszej instrukcji.

§ 3. Zarządzenie wchodzi w życie z dniem podpisania.

WÓJT GMINY KOCZAŁA

Grzegorz Pietrzak

Spis treści

Podstawa opracowania.....	2
ROZDZIAŁ I.....	4
1. Postanowienia wstępne.....	5
ROZDZIAŁ II.....	6
1. Charakterystyka pożarowa obiektu.....	6
ROZDZIAŁ III.....	10
Zadania i obowiązki Wójta zarządzającego budynkiem w zakresie ochrony przeciwpożarowej .	10
3.1. Zadania i obowiązki pracodawcy.....	11
3.2. Zadania i obowiązki wszystkich pracowników	12
ROZDZIAŁ IV.....	14
Potencjalne źródła powstania pożaru	14
ROZDZIAŁ V	17
Zasady zapobiegania możliwości powstania pożaru.....	17
Rozdział VI.....	25
Wymagania dla instalacji.....	25
6.1. Urządzenia elektryczne -częstość wykonywania okresowych pomiarów i badań.....	25
6.2. Zakres okresowego sprawdzania i prób.....	26
6.3. Urządzenia odgromowe	27
Rozdział VII.....	29
Prace pożarowo niebezpieczne.....	29
Rozdział VIII.....	30
Sprzęt gaśniczy.....	30
8.1.Rozmieszczenie podręcznego sprzętu gaśniczego (gaśnice)	31
8.2. Przegląd i konserwacja gaśnic i urządzeń przeciwpożarowych.....	32
8.3 Zasady użycia sprzętu gaśniczego.....	33
Rozdział IX.....	37
Zasady postępowania w przypadku powstania pożaru	37
Rozdział X	38
Instrukcja alarmowa na wypadek powstania pożaru	38
Rozdział XI.....	39
Obowiązki kierownika akcji ratowniczo - gaśniczej	39
Rozdział XII.....	41
Organizacja ewakuacji	41
12.1. Organizacja ewakuacji budynku	42
12.2.Szczegółowa ORGANIZACJA EWAKUACJI	45
12.2.1.Postępowanie pracowników w przypadku powstania pożaru w budynku	45
Sposoby ewakuacji poszkodowanych oraz osób o ograniczonej zdolności poruszania, bez użycia sprzętu ratowniczego.	47
12.3. Zasady postępowania pracowników budynku w razie gróźb terrorystycznych.....	47
Rozdział XIII.....	49
Szkolenie z zakresu ochrony przeciwpożarowej	49

Podstawa opracowania

1. Ustawa z dnia 24 sierpnia 1991 r. o ochronie przeciwpożarowej (Dz. U. z 2025 r. poz. 188).
2. Rozporządzenie Ministra Spraw Wewnętrznych i Administracji z dnia 7 czerwca 2010 roku w sprawie ochrony przeciwpożarowej budynków, innych obiektów budowlanych i terenów, (Dz. U. z 2023 r. poz. 822 z późn. zm.).
3. Rozporządzenie Ministra Spraw Wewnętrznych i Administracji z dnia 24 lipca 2009 r. w sprawie przeciwpożarowego zaopatrzenia w wodę oraz dróg pożarowych (Dz. U. z 2009 r. Nr 124, poz. 1030).
4. Rozporządzenie Ministra Infrastruktury z dnia 12 kwietnia 2002 r. w sprawie warunków technicznych, jakim powinny odpowiadać budynki i ich usytuowanie (Dz. U. z 2022 r. poz. 1225 z późn. zm.).
5. Ustawa z dnia 24 sierpnia 1991 r. o Państwowej Straży Pożarnej (Dz. U. z 2024 r. poz. 1443 z późn. zm.).
6. Ustawa z dnia 7 lipca 1994 r. Prawo budowlane (Dz. U. z 2024 r. poz. 725 z późn. zm.).
7. Norma PN-EN ISO 7010:2012 Symbole graficzne, Barwy bezpieczeństwa i znaki bezpieczeństwa.
8. Norma PN-B-02852 Ochrona przeciwpożarowa budynków obliczanie gęstości obciążenia ogniowego oraz wyznaczanie względnego czasu trwania pożaru.
9. Dokumentacja techniczna budynku udostępniona przez właściciela.
10. Informacje dotyczące przeznaczenia pomieszczeń, składowanych materiałów itp., udzielone przez pracowników urzędu gminy.

Instrukcja Bezpieczeństwa Pożarowego opracowana została zgodnie z wytycznymi określonymi w § 6 ust. 1 Rozporządzenia Ministra Spraw Wewnętrznych i Administracji z dnia 7 czerwca 2010 r. w sprawie ochrony przeciwpożarowej budynków, innych obiektów budowlanych i terenów (Dz. U. z 2023 r. poz. 822 z późn. zm.). W Instrukcji uwzględniono m.in.:

- **Warunki ochrony przeciwpożarowej, wynikające z przeznaczenia, sposobu użytkowania, prowadzonego procesu technologicznego, magazynowania (składowania) i warunków technicznych obiektu, w tym zagrożenie wybuchem.**
- **Określenie wymaganego wyposażenia w urządzenia przeciwpożarowe i gaśnice oraz sposoby poddawania ich przeglądom technicznym i czynnościom konserwacyjnym.**
- **Sposoby postępowania na wypadek pożaru i innego zagrożenia.**
- **Sposoby zabezpieczenia prac niebezpiecznych pod względem pożarowym, jeżeli takie prace są przewidywane.**
- **Warunki i organizację ewakuacji ludzi oraz praktyczne sposoby ich sprawdzania.**
- **Sposoby zapoznania użytkowników obiektu, w tym zatrudnionych pracowników, z przepisami przeciwpożarowymi oraz treścią przedmiotowej instrukcji.**
- **Zadania i obowiązki w zakresie ochrony przeciwpożarowej dla osób będących ich stałymi użytkownikami.**
- **Plan obiektu, obejmujący także jego usytuowanie oraz terenu przyległego, z uwzględnieniem graficznych danych dotyczących w szczególności:**
 - powierzchni, wysokości i liczby kondygnacji budynku,
 - odległości od obiektów sąsiadujących,
 - parametrów pożarowych występujących substancji palnych,
 - występującej gęstości obciążenia ogniowego w strefie pożarowej lub w strefach pożarowych,

- kategorii zagrożenia ludzi, przewidywanej liczby osób na każdej kondygnacji i w poszczególnych pomieszczeniach,
 - lokalizacji pomieszczeń i przestrzeni zewnętrznych zaklasyfikowanych jako strefy zagrożenia wybuchem,
 - podziału obiektu na strefy pożarowe,
 - warunków ewakuacji, ze wskazaniem kierunków i wyjść ewakuacyjnych,
 - miejsc usytuowania urządzeń przeciwpożarowych i gaśnic, kurków głównych instalacji gazowej, materiałów niebezpiecznych pożarowo oraz miejsc usytuowania elementów sterujących urządzeniami przeciwpożarowymi,
 - hydrantów zewnętrznych oraz innych źródeł wody do celów przeciwpożarowych,
 - dróg pożarowych i innych dróg dojazdowych, z zaznaczeniem wjazdów na teren ogrodzony.
- **Wskazanie osób lub podmiotów opracowujących instrukcję.**

Opracował: Czesław Drozd: specjalista ds. bhp/inspektor ppoż

UWAGA!!! Niniejsza Instrukcja powinna być poddawana okresowej aktualizacji, co najmniej raz na dwa lata lub po takich zmianach sposobu użytkowania obiektu, które wpływają na zmianę jego warunki ochrony przeciwpożarowej.

ROZDZIAŁ I

Podstawowe definicje

Długość przejścia w pomieszczeniu - odległość mierzona od najdalszego miejsca, w którym może przebywać człowiek, do wyjścia na drogę ewakuacyjną.

Dojście ewakuacyjne - odległość od wyjścia z pomieszczenia na drogę ewakuacyjną do wyjścia na zewnątrz budynku albo do drzwi klatki schodowej, pochylni lub dźwigu.

Drogi ewakuacyjne - poziome lub pionowe drogi komunikacji ogólnej w budynku.

Ewakuacja - uporządkowany ruch osób do miejsca bezpiecznego w przypadku pożaru lub innego niebezpieczeństwa.

Izolacyjność pożarowa – właściwość elementu oddzielającego konstrukcji budowlanej, poddanego z jednej strony działaniu pożaru, polegająca na tym, że w określonym czasie temperatura nieogrzewanej powierzchni elementu nie przekraczają określonych wartości.

Nośność pożarowa – zdolność konstrukcji lub elementu budynku do przenoszenia obciążeń zewnętrznych i ciężaru własnego w warunkach pożaru.

Ochrona przeciwpożarowa – jest systemem realizacji przedsięwzięć mających na celu ochronę życia, zdrowia mienia lub środowiska przed pożarem, klęską żywiołową albo innym miejscowym zagrożeniem.

Odporność pożarowa – zdolność konstrukcji lub elementu budynku do spełnienia w określonym czasie, w warunkach odpowiadających działaniu pożaru wymagań dotyczących nośności pożarowej lub szczelności pożarowej oraz innych wymaganych właściwości.

Odpowiednie warunki ewakuacji - zespół przedsięwzięć oraz środków techniczno - organizacyjnych zapewniający szybkie i bezpieczne opuszczenie strefy zagrożonej lub objętej pożarem. Polegają one w szczególności na:

- zabezpieczeniu przed zadymieniem.
- zachowaniu dopuszczalnej długości dróg ewakuacyjnych,
- zapewnieniu odpowiedniej ilości i szerokości wyjść,
- zapewnieniu odpowiedniej, bezpiecznej pożarowo obudowy i wydzielen dróg ewakuacyjnych,

Znaki ewakuacyjne - znaki informacyjne zapewniające wizualną informację o przebiegu wyznaczonej drogi ewakuacyjnej, zarówno przy świetle sztucznym, jak również przy braku oświetlenia (po nagłym usunięciu źródła światła).

1. Postanowienia wstępne

Instrukcja obejmuje zagadnienia związane z bezpieczeństwem pożarowym i zabezpieczeniem przeciwpożarowym budynków, zasadami ewakuacji ludzi, mienia oraz postępowanie w przypadku powstania pożaru a także wybrane elementy ochrony przeciwpożarowej, która polega na realizacji przedsięwzięć mających na celu ochronę życia, zdrowia i mienia przed pożarem, klęską żywiołową lub innym miejscowym zagrożeniem. Celem niniejszej instrukcji jest zapoznanie pracowników **Urzędu Gminy Koczała** ze stanem zagrożenia pożarowego oraz określenie całokształtu zadań i obowiązków w zakresie zabezpieczenia przeciwpożarowego jak i sposobów oraz metod postępowania na wypadek powstania pożaru lub innego miejscowego zagrożenia.

- Instrukcja jest wewnętrznym dokumentem zobowiązującym wszystkich pracowników i użytkowników obiektu do postępowania zgodnie z wymaganiami przepisów bezpieczeństwa przeciwpożarowego.
- Ustalone w instrukcji zadania stanowią integralną część podstawowych obowiązków wszystkich pracowników i innych użytkowników.
- Instrukcja obejmuje pracowników innych firm wykonujących prace na terenie omawianego **obektu**.
- Instrukcja stanowi dokument pomocniczy dla jednostek straży pożarnej oraz innych służb prowadzących działania ratownicze na terenie zakładu.
- Przestrzeganie ustaleń planu jest jednym z czynników decydującym o bezpieczeństwie pożarowym obiektu oraz osób w nim przebywających.

Do zapoznania się z instrukcją i przestrzegania jej ustaleń zobowiązani są wszyscy pracownicy bez względu na rodzaj wykonywanej pracy i zajmowane stanowisko. Przyjęcie do wiadomości postanowień instrukcji pracownicy potwierdzają własnoręcznym podpisem.

Postanowienia instrukcji obowiązują również pracowników firm i przedsiębiorstw prowadzących działalność gospodarczą lub wykonujących działalność gospodarczą lub jakiegokolwiek prace na terenie obiektu.

Osobami wyznaczonym do prowadzenia działań ratowniczo-gaśniczych (osobą wyznaczona do wykonywania czynności w zakresie zwalczania pożarów i ewakuacji pracowników- terminy używane zamiennie w instrukcji) są:

Lp.	Nazwisko i imię	Stanowisko	Telefon służbowy	Telefon komórkowy	Zakres działań
1.	Grzegorz Pietrzak	Wójt	59 8574060	574 453 460	działania w pełnym zakresie
2.	Ireneusz Misiołek	Konserwator	-	574 453 980	pracownik wykonuje zadania pod nieobecność Grzegorza Pietrzaka
3.	Władysław Sominka	Inspektor	59 8574071	530 761 057	pracownik wykonuje zadania pod łączną nieobecność Grzegorza Pietrzaka i Ireneusza Misiołka

ROZDZIAŁ II

1. Charakterystyka pożarowa obiektu.

1. Lokalizacja i zagospodarowanie terenu

a) Zagospodarowanie terenu

Obiekt Urzędu Gminy Koczała położony jest przy ul. Człuchowskiej 27, w jego skład wchodzi dwa budynki:

- ⇒ budynek stary położony na działce nr ewidencyjny 205/2 obr. Koczała wybudowany w okresie międzywojennym jako wolnostojący,
- ⇒ budynek nowy nr. działki ewidencyjnej 205/1 obr. Koczała wybudowany w latach dziewięćdziesiątych ubiegłego wieku i jest własnością Gminy Koczała połączony konstrukcyjnie z budynkiem starym.

Obiekt Urzędu Gminy jest podpiwniczony o dwóch kondygnacjach nadziemnych z nieużytkowym poddaszem. Budynek urzędu pełni typowe funkcje administracyjno – biurowe. W budynku w obrębie poszczególnych kondygnacji znajdują się: na poddaszu przestrzeń nieużytkowa I piętra tzw. niskie i wysokie oraz parteru: sala narad, biura, sanitariaty, komunikacja. W podpiwniczeniu budynku znajdują się pomieszczenia magazynowe, kotłownia i pomieszczenia o przeznaczeniu gospodarczym.

b) Dojazd pożarowy na teren zakładu

Drogę pożarową stanowi droga publiczna (ul. Człuchowska) utwardzona o szerokości ok. 5 m przebiegająca wzdłuż budynku w odległości 5 m od strony głównego wejścia. Ponadto dojazd możliwy jest drogą wewnętrzną utwardzoną wzdłuż boku budynku zakończonym placem od strony kotłowni.

c) Zabezpieczenie wodne przeciwpożarowe

Zabezpieczenie przeciwpożarowe obiektu stanowi podręczny sprzęt gaśniczy oraz hydranty zewnętrzne nadziemne w bliskiej odległości od budynku (Załącznik nr 3- plan sytuacyjny).

d) Służby ratownicze straży pożarnej

W razie powstania zagrożenia, pożaru, do obiektu dysponowane będą zastępy z jednostek straży pożarnej. Najbliżej zlokalizowana jest jednostka Państwowej Straży Pożarnej tj. Jednostka Ratowniczo - Gaśnicza w Miastku (odległość około 17 kilometrów). Ponadto do pomocy mogą zostać zadysponowane miejscowa jednostka Ochotnicze Straże Pożarne z Gminy Koczała i jednostki ościenne. Jednostki straży pożarnej posiadają odpowiedni sprzęt niezbędny do prowadzenia akcji ratowniczo – gaśniczej.

Łączne dane techniczne budynku Urzędu Gminy Koczała

Lp.	Parametr	Opis parametru
1	2	3
Wymiary: dł. 31,20 m, szer. 19,84 m, wys. 14.30 m		
1.	Przeznaczenie / klasyfikacja	Budynek administracyjny- użyteczności publicznej /ZL III
2.	Powierzchnia: zabudowy użytkowa kubatura	335,54 m ² 836,17 m ² 3864 m ³
3.	Wysokość / grupa wysokości	- 14,30 m / średniowysoki
4.	Ilość kondygnacji podziemnych / nadziemnych	1/ 3
5.	Wymagana klasa odporności pożarowej	- B
6.	Kategoria zagrożenia ludzi	ZL III - użyteczności publicznej, niezakwalifikowane do ZL I i ZL II
7.	Charakterystyka budowlana	Budynek składa się z dwóch segmentów oddzielnych geodezyjnie. Starsza część charakteryzuje się tradycyjną technologią ścian z cegły ceramicznej. Nowsza Część budynku charakteryzuje się wykorzystaniem konstrukcji żelbetowej wieńców, słupów, podciągów i stropów. Stropy międzykondygnacyjne: prefabrykowane żelbetowe płyty korytkowe oraz prefabrykowane płyty wielokanałowe typ „żerański”, w starszej części strop nad parterem drewniany oparty na ścianach nośnych i podciągach drewnianych. Istniejąca konstrukcja budynku: - ławy kamienno-ceglane oraz żelbetowe monolityczne wylewane, - ściany zewnętrzne nadziemna i wewnętrzne konstrukcyjne: ściany murowane z cegły ceramicznej pełnej na zaprawie cementowo – wapiennej obustronnie otynkowane oraz cegły kratówki (warstwa osłonowa) z wewnętrzną i zewnętrzną warstwą termiczną ze styropianu - ściany wewnętrzne działowe – ściany murowane z cegły ceramicznej pełnej na zaprawie cementowo – wapiennej obustronnie otynkowane gr. 0,25 m - konstrukcja dachu: dach wielospadowy, więźba dachowa drewniana, w postaci układu wiązarów krokwiowo-jętkowych oraz płatwio-kleszczowy, - przekrycie: dachówka ceramiczna. Schody wewnętrzne w części strychowej– konstrukcja wewnętrznych klatek schodowych wykonana w całości w konstrukcji drewnianej z wykończeniem z linoleum. Schody w poziomie piętra od strony korytarzy posiadają obudowę drewnianą. Schody wewnętrzne (komunikacja główna) - w konstrukcji betonowej wykończone płytkami gresowymi.

8.	Ilość stref pożarowych / wielkość dopuszczalna / istniejąca	- Budynek pod względem wielkościowym stanowi jedną strefę < 5000 m ² ,
9.	Pomieszczenia budynku	Piwnica – pomieszczenia techniczne i gospodarcze Parter - biura, sanitariaty, komunikacja I Piętro – biura, sanitariaty, komunikacja Poddasze - nieużytkowe
10.	Przewidywana gęstość obciążenia ogniowego	- średnia gęstość obciążenia ogniowego <500 MJ/m ²
11.	Sprzęt gaśniczy, urządzenia przeciwpożarowe	- gaśnice proszkowe 6 kg, typ ABC, - gaśnice proszkowe 4 kg, typ ABC, - gaśnice śniegowe 2 kg, typ BC - brak przeciwpożarowego wyłącznika prądu- wymagany - system sygnalizacji pożarowej -- nie wymagane - system oddymiania - nie wymagane - oświetlenie awaryjne - nie wymagane - drzwi przeciwpożarowe - nie wymagane
12.	Warunki ewakuacyjne	- zapewniono poziome drogi ewakuacyjne, - w budynku występują dwie klatki schodowe- główna i dodatkowa. Klatka główna wykorzystywana jest w trakcie normalnego użytkowania oraz podczas ewakuacji. Klatka druga (część stara) pomiędzy piętem a strychem spełnia ograniczoną funkcję techniczną a ze względu na swoją budowę nie może być wykorzystywana do celów ewakuacyjnych. - możliwość ewakuacji z budynku dościami poziomymi - drzwi z budynku otwierane na zewnątrz - wyjścia ewakuacyjne zaznaczone na planach (załącznik do instrukcji), otwarte zawsze w godzinach otwarcia urzędu
13.	Instalacje użytkowe	- wodno-kanalizacyjna, - centralnego ogrzewania, - elektryczna dwu i trójfazowa, - zewnętrzne źródło zasilania w prąd elektryczny z agregatu prądotwórczego - wentylacyjna grawitacyjna
14.	Główny wyłącznik prądu	Główny wyłącznik prądu zlokalizowany jest w korytarzy przy wyjściu ewakuacyjnym od strony Sali Ślubów
15.	Kotłownia	- w budynku znajduje się kotłownia na paliwo stałe (drewno opałowe) o mocy 100 kW
16.	Przewidywana liczba osób	- w budynku przebywać będzie do 52 osób
17.	Ocena zagrożenia wybuchem	- w budynku nie stwierdzono pomieszczeń zagrożonych wybuchem

1. Zapotrzebowanie wodne

Sieć hydrantowa zewnętrzna – zgodnie z planem sytuacyjnym (załącznik)

2. Zagrożenia pożarowe w obiekcie

W obiekcie nie przewiduje się przechowywania ani stosowania substancji łatwopalnych i niebezpiecznych. W budynku przechowywane są materiały palne w formie papieru (dokumenty) na stanowiskach pracy (biura) oraz w pomieszczeniach archiwum. Dodatkowo w budynku przechowywane

są środki chemiczne wykorzystywane do sprzątania i dezynfekcji pomieszczeń. W budynku przechowuje się opał (drewno opałowe) w kotłowni w ilości na bieżące potrzeby (ok. 3 m³).

3. Położenie najbliższych budynków

Budynek posadowiony jest w Koczale na działce o nr ewidencyjnym 205/1 i 205/2 w taki sposób, iż sąsiednie obiekty i tereny położone są w sposób następujący:

- w kierunku południowym, granica działki zlokalizowana w odległości ok. 10 m, na sąsiedniej działce budynek jednorodzinny mieszkalny wraz z zabudowaniami gospodarczymi,
- w kierunku wschodnim i północnym, granica działki znajduje się w odległości powyżej ok 10 m, inne budynki handlowo usługowe w zabudowie niskiej,
- w kierunku zachodnim budynek usytuowany wzdłuż drogi głównej (ul. Człuchowska) z ciągiem chodnikowym.

ROZDZIAŁ III

Zadania i obowiązki Wójta zarządzającego budynkiem w zakresie ochrony przeciwpożarowej

Ustawa z dnia 24 sierpnia 1991 roku o ochronie przeciwpożarowej określa obowiązki właściciela, zarządcy lub użytkownika budynku, obiektu lub terenu, które w szczególności polegają na:

- zapewnieniu przestrzegania przeciwpożarowych wymagań budowlanych, instalacyjnych i technologicznych,
- zapewnieniu wyposażenia budynków, obiektów, terenu w sprzęt pożarniczy i ratowniczy oraz środki gaśnicze zgodnie z obowiązującymi normami,
- zapewnieniu osobom przebywającym w budynku, obiekcie lub na terenie bezpieczeństwa i możliwości ewakuacji,
- przygotowaniu zakładu pracy do prowadzenia akcji ratowniczej,
- ustaleniu sposobów postępowania na wypadek powstania pożaru, klęski żywiołowej lub innego miejscowego zagrożenia,
- tworzeniu warunków organizacyjnych i formalno– prawnych zapewniających należyte warunki ochrony przeciwpożarowej,
- zaznajomieniu pracowników z przepisami przeciwpożarowymi,
- podejmowaniu decyzji w zakresie ochrony przeciwpożarowej wymagających natychmiastowych rozstrzygnięć,
- posiadaniu znajomości zadań w zakresie ochrony przeciwpożarowej wynikających z obowiązującego prawa,
- systematycznym uzupełnianiu wiedzy w zakresie wymogów związanych z zabezpieczeniem przeciwpożarowym zakładu,
- organizowaniu podejmowania czynności mających na celu zapewnienie koniecznych warunków ochrony przeciwpożarowej takich jak: remonty obiektów, urządzeń i instalacji, przeglądy, badania i pomiary instalacji elektroenergetycznych, odgromowych i innych, legalizacja i konserwacja podręcznego sprzętu gaśniczego oraz urządzeń przeciwpożarowych, oznakowanie dróg i kierunków ewakuacji,
- zapewnieniu dokumentacji kadrowej związanej z ochroną przeciwpożarową, taką jak: oświadczenia o szkoleniu pożarniczym, oświadczenia o zapoznaniu z instrukcją bezpieczeństwa pożarowego, określeniu obowiązków pracownika pod względem przeciwpożarowym (zakres czynności),
- realizowaniu zadań w zakresie przeciwpożarowego zabezpieczenia zakładu, zgodnie z poleceniami jednostki nadrzędnej, organów ochrony przeciwpożarowej oraz wskazań niniejszej instrukcji,
- przeprowadzeniu okresowych kontroli stanu bezpieczeństwa pożarowego we wszystkich obiektach oraz wydawaniu poleceń w zakresie poprawy istniejącego stanu,
- stosowaniu określonych prawem sankcji prawnych wobec pracowników naruszających przyjęte zasady w zakresie ochrony przeciwpożarowej oraz nagradzaniu wyróżniających się,

- podejmowaniu decyzji o unieruchomieniu urządzenia lub instalacji po stwierdzeniu bezpośredniego zagrożenia pożarem lub wybuchem,
- niedopuszczaniu do zastawiania dróg komunikacji ogólnej służących celom ewakuacji, składowania towarów i materiałów niezgodnie z obowiązującymi przepisami lub wskazaniem producenta, dokonywania wystroju wnętrz w sposób pogarszający warunki ochrony przeciwpożarowej, stosowania palnych wykładzin dywanowych, ściennych lub sufitowych,
- organizowaniu akcji ratowniczo-gaśniczej na wypadek powstania pożaru na terenie zakładu, do czasu przejścia dowodzenia przez jednostki straży pożarnej,
- nadzorowaniu przestrzegania przepisów przeciwpożarowych i instrukcji bezpieczeństwa pożarowego przez wszystkich pracowników oraz inne osoby przebywające na terenie zakładu.

Warunki techniczne jakim powinny odpowiadać budynki i związane z nimi urządzenia ustala **Rozporządzenie Ministra Infrastruktury z dnia 12 kwietnia 2002 roku w sprawie warunków technicznych, jakim powinny odpowiadać budynki i ich usytuowanie**. Szczegółowe zasady ochrony przeciwpożarowej i zabezpieczenia przeciwpożarowego budynków, innych obiektów budowlanych i terenów oraz wyposażenia w sprzęt, urządzenia przeciwpożarowe i ratownicze reguluje **Rozporządzenie Ministra Spraw Wewnętrznych i Administracji z dnia 7 czerwca 2010 roku w sprawie ochrony przeciwpożarowej budynków, innych obiektów budowlanych i terenów**,

3.1. Zadania i obowiązki pracodawcy

Do zadań i obowiązków pracodawcy w zakresie ochrony ppoż. należy w szczególności:

1. Wdrażanie wniosków i realizacja zarządzeń pokontrolnych, wynikających z przeprowadzonych kontroli i przeglądów.
2. Przeszkolenie pracowników w zakresie bezpieczeństwa pożarowego i nadzór nad przestrzeganiem przez pracowników przepisów ppoż.
3. Ustalenie zakresu częstotliwości przeglądów, konserwacji i remontów urządzeń i instalacji technologicznych, wynikających z potrzeb zabezpieczenia tych procesów.
4. Instruowanie pracowników o zagrożeniu pożarowym występującym na stanowiskach pracy i prowadzenie dokumentacji w tym zakresie.
5. Zapewnienie utrzymania w należytych stanie dróg ewakuacyjnych oraz dostępu do budynków i urządzeń.
6. Prowadzenie dokumentacji związanej z ochroną przeciwpożarową.
7. Użycie sankcji służbowych wobec pracowników winnych naruszenia bezpieczeństwa pożarowego.
8. Prowadzenie działalności uświadamiającej i propagandowej w zakresie właściwego zabezpieczenia zakładu.
9. Uwzględnianie i przestrzeganie przepisów ochrony ppoż. w projektowanych, nowych i modernizowanych, obecnych technologiach.
10. Sprawowanie nadzoru nad urządzeniami gaśniczymi i sprzętem pożarniczym stanowiącym wyposażenie zakładu.

3.2. Zadania i obowiązki wszystkich pracowników

Wszyscy pracownicy są zobowiązani:

1. Zapoznać się szczegółowo z obowiązującymi w zakładzie przepisami przeciwpożarowymi (instrukcją bezpieczeństwa pożarowego, zarządzeniami, wytycznymi itp.) oraz wykonać pracę zgodnie z zasadami bezpieczeństwa określonymi w tych przepisach.
2. Przejść przeszkolenie wstępne w zakresie ochrony przeciwpożarowej w celu zapoznania się z obowiązkami i zadaniami w zakresie zapobiegania pożarom oraz ich zwalczaniu.
3. Brać udział w informacyjnym szkoleniu przeciwpożarowym.
4. W przypadku zmian rodzaju i charakteru pracy, po przejściu na nowe stanowisko pracy, zapoznać się z instrukcjami obowiązującymi na danym stanowisku - znać stopień zagrożenia pożarowego na swoim stanowisku pracy oraz sposoby przeciwdziałania powstawaniu pożarów.
5. Znać i przestrzegać postanowienia Instrukcji bezpieczeństwa pożarowego w zakresie ochrony przeciwpożarowej.
6. Zgłaszać przełożonemu o wszelkich niedociągnięciach i brakach mogących być przyczyną powstania lub rozprzestrzenienia się pożaru.
7. Dbać o właściwy stan bezpieczeństwa pożarowego zakładu, a w szczególności swojego stanowiska pracy.
8. Wykonywać pracę w warunkach pożarowo bezpiecznych dla siebie i otoczenia, a o ile istnieją usterki, należy starać się je usunąć we własnym zakresie lub w przypadku niemożności ich usunięcia, zgłosić je niezwłocznie przełożonemu.
9. Przestrzegać porządku i czystości na stanowisku pracy.
10. Przed opuszczeniem miejsca pracy sprawdzić, czy zostały wyłączone wszystkie urządzenia elektryczne i gazowe oraz czy nie występują inne potencjalne możliwości powstania pożaru.
11. Znać rozmieszczenie sprzętu gaśniczego i innych urządzeń przeciwpożarowych, sprzętu ratowniczego (ewakuacyjnego), wyłączników źródeł zasilania (prąd elektryczny) oraz sposoby ich uruchamiania i zastosowania na wypadek pożaru.
12. Znać sposoby alarmowania straży pożarnej oraz użycia podręcznego sprzętu gaśniczego.
13. W razie powstania pożaru lub innego miejscowego zagrożenia, należy niezwłocznie zaalarmować osoby znajdujące się w strefie zagrożenia oraz bezpośredniego przełożonego, najbliższą jednostkę straży pożarnej i policję.
14. Przystąpić do akcji ratowniczej oraz podporządkować się w tym zakresie zarządzeniom kierującego tą akcją.

Pracownikom zabrania się :

1. **Palić tytoń oraz używać elektronicznych papierosów na terenie obiektu, poza miejscami do tego specjalnie wyznaczonymi.**
2. Używać piecyków, grzałek i kuchenek elektrycznych w pomieszczeniach bez zezwolenia.
3. **Tarasować dróg i przejść ewakuacyjnych oraz dróg pożarowych.**

4. Przechowywać w szafkach pracowniczych i na stanowisku pracy materiałów łatwo zapalnych, wybuchowych lub żrących, innych niż stosowanych w produkcji.
5. Wieszać na urządzeniach grzewczych i elektrycznych fartuchów, odzieży roboczej i rękawików.
6. Dokonywać samowolnie jakichkolwiek napraw w przypadku uszkodzeń w przewodach lub urządzeniach elektrycznych i gazowych.
7. Naprawiać we własnym zakresie bezpieczników instalacji elektrycznej.
8. Zastawiania dojsć do podręcznego sprzętu gaśniczego, hydrantów oraz innych urządzeń ppoż., tablic rozdzielczych, wyłączników i gniazd elektrycznych, wszelkich wyjść, przejść i dróg ewakuacyjnych oraz dróg pożarowych, tak wewnątrz obiektu jak i na zewnątrz.
9. Używać urządzeń elektrycznych, urządzeń pod ciśnieniem, spawarek, wytwornic, podnośników itp. bez posiadania uprawnień wymaganych odrębnymi przepisami.
10. Wykonywać prace z użyciem otwartego ognia, które mogą spowodować niebezpieczeństwo pożaru, bez odpowiedniego zabezpieczenia pożarowego, wymaganego zezwolenia.
11. Wykonywać jakiegokolwiek prace, nie przewidziane technologią, instrukcją czy poleceniami przełożonego, stwarzające zagrożenie pożarowe.
12. Używać podręcznego sprzętu gaśniczego, sprzętu ewakuacyjnego i innych urządzeń ppoż. niezgodnie z jego przeznaczeniem.

ROZDZIAŁ IV

Potencjalne źródła powstania pożaru

Zagrożenie pożarowe jest to zespół czynników wpływających na powstanie i rozprzestrzenianie się pożaru stwarzające niebezpieczeństwo dla ludzi, dorobku materialnego itp.

Potencjalne źródła powstania pożaru – prawdopodobieństwo powstania pożaru.

Wśród najczęściej występujących przyczyn pożarów należy wymienić:

Nieostrożność osób przebywających w budynku związana z ich lekkomyślnością, powodującą szereg zaniedbań takich jak np.:

- porzucenie niedopałka zapalki lub papierosa do palnego kosza od śmieci lub pomiędzy palne przedmioty,
- wysypywanie popiołu z popielniczek do palnego kosza lub kosza wypełnionego materiałem palnym (odpadki papieru itp.),
- pozostawienie nie wyłączzonego z sieci grzejnika elektrycznego, kuchenki, piecyka, grzałki, na podstawie palnej, nieodizolowanej lub odizolowanej niedostatecznie,
- pozostawienie palnego przedmiotu w pobliżu urządzeń grzejnych, piecowych,
- pozostawienie otwartego ognia (świecy, lampy) na palnej podstawie,
- prowadzenie prac spawalniczych i cięcie metali bez zabezpieczenia materiałów palnych,
- ustawienie lampy oświetleniowej w taki sposób, że od rozgrzanej żarówki zapala się będący w pobliżu materiał palny np. firanka, zasłona, karton, papier itp.
- podgrzewanie pasty do podłogi na otwartym ogniu lub na kuchence elektrycznej,

Wady i ubytki w osprzęcie instalacji elektrycznej, powodujące zwarcia, przegrzania i przepalenia izolacji, lub niewłaściwa eksploatacja urządzeń elektrycznych doprowadzające do pożaru w szczególności, gdy:

- instalacja jest przeciążona,
- przewody instalacji są niedostatecznego przekroju lub są uszkodzone,
- izolacja przewodów energetycznych jest uszkodzona, zniszczona lub przemoczona,
- przewody instalacji elektrycznej oraz osprzęt zainstalowane są na materiale palnym pn. na boazerii i nie są należycie odizolowane,
- tablice rozdzielcze sieci energetycznej są źle wykonane (nie zabezpieczone lub zabezpieczone niewłaściwie),
- używanie prowizorycznych podłączeń instalacji elektrycznej oraz samowolne naprawianie drutem bezpieczników topikowych instalacji elektrycznej,
- nieprawidłowy dobór i niewłaściwe układanie przewodów bądź nieprawidłowe zawieszanie punktów świetlnych,
- przeciążanie i brak konserwacji silników elektrycznych,

- brak lub przeterminowany czasookres badań stanu technicznego urządzeń i instalacji elektrycznej tj. skuteczności zerowania, oporności izolacji przewodów roboczych.

Wyładowanie atmosferyczne może się stać przyczyną gwałtownego, groźnego pożaru, zwłaszcza gdy:

- budynek w ogóle nie posiada instalacji piorunochronnej,
- istniejąca instalacja piorunochronna jest uszkodzona (zwody lub uziomy przerwane),
- źle wykonane uziemienia, zbyt duży opór uziemień,
- brak lub nieprzestrzeganie czasookresu badań stanu technicznego instalacji odgromowej.

Przyczyny rozprzestrzeniania się pożaru mogą wynikać z następujących okoliczności:

- opóźnione wykrycie powstania pożaru będące następstwem zupełnego braku lub obecności w niedostatecznej obsadzie osobowej dozoru budynku – zwłaszcza w porze nocnej,
- powstanie pożaru w pomieszczeniu zamkniętym lub odległym od osób dyżurujących,

Opóźnienie w zaalarmowaniu straży pożarnej, będące następstwem:

- braku na miejscu właściwego i sprawnego środka łączności alarmowej,
- problemów z uzyskaniem połączenia telefonicznego ze strażą pożarną,
- braku czytelności rozmowy telefonicznej zgłaszającego z przyjmującym zgłoszenie dyspozytorem straży pożarnej.

Opóźnione podjęcie opanowania pożaru w zarodku będące następstwem:

- braku „pod ręką” podręcznego sprzętu pożarniczego,
- braku sprawności podręcznego sprzętu gaśniczego,
- braku znajomości zasad posługiwania się sprzętem gaśniczym,
- braku możliwości szybkiego i łatwego dostania się do zamkniętego pomieszczenia, w którym powstał pożar.

Opóźnienie przybycia straży pożarnej na miejsce pożaru z powodu:

- zbyt dużej odległości dzielącej siedzibę straży pożarnej od miejsca pożaru,
- złego stanu drogi dojazdowej i niemożności rozwinięcia dostatecznej szybkości jazdy,
- utrudnień występujących na drogach dojazdu od strażnicy do miejsca pożaru,
- braku osoby czekającej na straż pożarną na zewnątrz obiektu, w celu szybkiego wprowadzenia jednostki w miejsce bezpośrednio przyległe do miejsca pożaru.

Rozwój pożaru w obiekcie uzależniony jest od zastosowanych rozwiązań techniczno-budowlanych ograniczających możliwość rozprzestrzeniania się ognia i gazów pożarowych pomiędzy poszczególnymi budynkami.

Rozprzestrzenienie się ognia może następować poprzez:

- palne elementy konstrukcyjne budynku (stropy, ściany, sufity podwieszane, okładziny ścian itp.),
- systemy instalacji użytkowych: wentylacyjnej, elektroenergetycznej,
- nieszczelne przewody kominowe.

Oprócz rozprzestrzeniania ognia, istotne jest również przenikanie do pomieszczeń dymów i gazów pożarowych poprzez otwarte drogi komunikacyjne (korytarze), kanały instalacyjne itp.

ROZDZIAŁ V

Zasady zapobiegania możliwości powstania pożaru

Doświadczenia wykazują, że najbardziej bezpieczną i ekonomiczną metodą walki z pożarami jest prowadzenie wszelkich działań organizacyjnych do zapobiegania możliwości powstania pożaru. Koszty ponoszone na profilaktykę przeciwpożarową są zdecydowanie mniejsze od strat wynikających z zaistnienia pożaru i kosztów prowadzonych działań gaśniczych. Do właściwie prowadzonej profilaktyki należy zaliczyć nie tylko brak zaistnienia jakiegokolwiek pożaru w budynku na przestrzeni badanego czasookresu, ale również zaistnienie i ugaszenie pożarów małych – w zarodku. W praktyce nie ma takiej możliwości, aby budynek był tak zabezpieczony, żeby powstanie pożaru było niemożliwe. Pożar jest nieodłącznym czynnikiem bytu człowieka i tam gdzie człowiek prowadzi jakąkolwiek działalność tam występuje prawdopodobieństwo powstania pożaru. Od człowieka tylko zależy, czy do ewentualnego powstania pożaru będzie właściwie przygotowany.

W celu zapewnienia bezpiecznej eksploatacji obiektu należy:

1. Zapewnić prawidłowe warunki ewakuacji tj.
 - oznakować zgodnie z PN-EN ISO 7010 drogi, wyjścia i kierunki ewakuacji,
 - utrzymywać drożność poziomych dróg ewakuacyjnych.

Wytyczne rozmieszczenia oznakowania ewakuacyjnego i z zakresu ochrony przeciwpożarowej w budynku.

A. Oznakowanie ewakuacyjne.

Zadaniem znaków ewakuacyjnych w obiekcie jest ukierunkowanie strumieni ludzkich zgodnie z przyjętą koncepcją ewakuacji, szczególnie w takich zabudowaniach, w których występuje więcej niż jedna droga ewakuacyjna. Podstawowa zasada rozmieszczania znaków ewakuacji wynika ze sformułowania zawartego w polskich przepisach i mówi, że: z każdego miejsca na drodze ewakuacyjnej, w którym może pojawić się wątpliwość co do kierunku ewakuacji, powinien być widoczny znak ewakuacyjny. Znaki umieszczać w miejscach oświetlonych światłem naturalnym i sztucznym, na ścianach na wysokości od 1,5 m do 2 m od podłogi a w przypadku zawieszenia powyżej 2 m od podłogi (znaki umieszczane wysoko) bądź nie wyżej niż 0,4 m od podłogi (znaki umieszczane nisko) z wyjątkiem znaków określających wyjście lub przejście ewakuacyjne - te umieszczać nad drzwiami. Znaki ewakuacyjne podświetlane powinny być stosowane tam gdzie pomieszczenia lub drogi ewakuacyjne nie są oświetlone światłem dziennym lub sztucznym przez długie okresy i materiały fotoluminescencyjne nie mogą się naładować.

Znaki muszą spełniać wymagania obowiązującej Polskiej Normy.

Znaki bezpieczeństwa – ewakuacja:

Nr	Znak ewakuacyjny	Znaczenie (nazwa) znaku ewakuacyjnego	Kształt i barwa	Znaczenie
1	2	3	4	5
1		Kierunek drogi ewakuacyjnej	Znak prostokątny Tło: zielone Symbol: biały fosforescencyjny	Znak wskazuje kierunek do wyjścia, które może być wykorzystane w przypadku zagrożenia.
2		Wyjście ewakuacyjne	Znak prostokątny Tło: zielone Napis: biały fosforescencyjny	Znak stosowany do oznakowania wyjść używanych w przypadku zagrożenia, umieszczany bezpośrednio nad drzwiami i stosowany przy oznakowaniu drzwi, przegradzających drogę ewakuacji ludzi.
3		Drzwi ewakuacyjne	Znak kwadratowy Tło: zielone Symbol: biały fosforescencyjny i zielony	Znak stosowany nad drzwiami skrzydłowymi, które są wyjściami ewakuacyjnymi (drzwi lewe lub prawe).
4		Przesunąć w celu otwarcia	Znak kwadratowy lub prostokątny Tło: zielone Symbol: biały fosforescencyjny	Znak stosowany łącznie ze znakiem nr 3 na przesuwnych drzwiach wyjścia ewakuacyjnego, jeśli są one dozwolone. Strzałka powinna wskazywać kierunek otwierania drzwi przesuwnych.
6		Kierunek do wyjścia drogi ewakuacyjnej schodami w dół	Znak prostokątny Tło: zielone Symbol: biały fosforescencyjny	Znak wskazuje kierunek drogi ewakuacyjnej schodami w dół na lewo lub prawo
7		Kierunek do wyjścia drogi ewakuacyjnej schodami w górę	Znak prostokątny Tło: zielone Symbol: biały fosforescencyjny	Znak wskazuje kierunek drogi ewakuacyjnej schodami w górę na lewo lub prawo.

8		Pchać, aby otworzyć	Znak kwadratowy lub prostokątny Tło: zielone Symbol: biały fosforescencyjny	Znak jest umieszczany na drzwiach dla wskazania kierunku otwierania.
9		Ciągnąć, aby otworzyć	Znak kwadratowy lub prostokątny Tło: zielone Symbol: biały fosforescencyjny	Znak jest umieszczany na drzwiach dla wskazania kierunku otwierania.
10		Stłuc, aby uzyskać dostęp	Znak kwadratowy lub prostokątny Tło: zielone Symbol: biały fosforescencyjny	Znak ten może być stosowany: a) w miejscu, gdzie jest niezbędne stłuczenie szyby dla uzyskania dostępu do klucza lub systemu otwarcia, b) gdy jest niezbędne rozbicie przegrody dla uzyskania wyjścia

B. Znaki z zakresu ochrony przeciwpożarowej.

Oznakować należy następujące elementy i urządzenia:

- 1) podręczny sprzęt gaśniczy;
- 2) główne wyłączniki prądu;
- 3) hydranty wewnętrzne i zewnętrzne;
- 4) pomieszczenia lub miejsca w których obowiązuje zakaz palenia lub używania ognia otwartego;
- 5) przy wejściach do budynku użyteczności publicznej należy wywiesić instrukcję postępowania w razie pożaru oraz instrukcję alarmowania na wypadek pożaru;
- 6) przy każdym telefonie mającym bezpośrednie wyjście umieścić wykaz numerów alarmowych;
- 7) teren oznakować zakazem palenia tytoniu.

Znaki muszą być zgodne z obowiązującą Polską Normą

Znaki bezpieczeństwa – ochrona przeciwpożarowa:

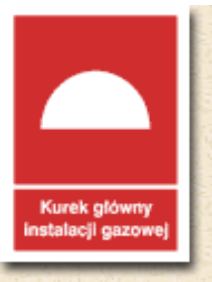
Nr	Znak bezpieczeństwa	Znaczenie (nazwa) znaku bezpieczeństwa	Kształt i barwa	Zastosowanie
1	2	3	4	5
1		Uruchamianie ręczne	Znak kwadratowy Tło: czerwone Symbol: biały	Stosowany do wskazania przycisku pożarowego lub ręcznego sterowania urządzeń gaśniczych (np. stałego urządzenia gaśniczego).
2		Telefon alarmowania pożarowego	Znak kwadratowy lub prostokątny Tło: czerwone Symbol: biały	Znak wskazujący usytuowanie dostępnego telefonu przeznaczonego dla ostrzeżenia w przypadku zagrożenia pożarowego.
3		Zestaw pożarniczego sprzętu	Znak kwadratowy lub prostokątny Tło: czerwone Symbol: biały	Znak ten jest stosowany dla uniknięcia podawania zestawu indywidualnych znaków określających sprzęt pożarniczy.
4		Gaśnica	Znak kwadratowy lub prostokątny Tło: czerwone Symbol: biały	Znak wskazuje usytuowanie dostępnej gaśnicy.
5		Hydrant wewnętrzny	Znak kwadratowy lub prostokątny Tło: czerwone Symbol: biały	Znak jest stosowany na drzwiach szafki hydrantowej.
6		Drabina pożarowa	Znak kwadratowy lub prostokątny Tło: czerwone Symbol: biały	Znak ten jest stosowany do oznaczenia drabiny trwale związanej z obiektem i przeznaczonej do działań ratowniczo-gaśniczych straży pożarnej.
7		Zakaz palenia	Znak okrągły Tło: białe Symbol: czarny Obwódka okrągła i pas negujący: czerwone	Do stosowania w miejscach, gdzie palenie tytoniu może być przyczyną zagrożenia pożarowego.
8		Kierunek do miejsca rozmieszczenia sprzętu pożarniczego lub urządzenia ostrzegającego	Znak kwadratowy lub prostokątny Tło: czerwone Symbol: biały	Do stosowania tylko łącznie w zestawie znaków, dla wskazania kierunku do miejsca rozmieszczenia sprzętu pożarniczego lub urządzenia ostrzegającego.

Zabrania się:

- a) składowania materiałów palnych na drogach komunikacji ogólnej służących celom ewakuacji,

- b) zamykania drzwi ewakuacyjnych w sposób uniemożliwiający ich natychmiastowe użycie,
 - c) ograniczania dostępu do wyjść ewakuacyjnych.
2. Wywiesić na widocznym miejscu instrukcję postępowania na wypadek powstania pożaru oraz wykaz telefonów alarmowych (w miejscach najczęściej uczęszczanych przez pracowników, przy telefonach).
 3. Oznakować zgodnie z Polską Normą PN-EN ISO 7010:
 - miejsca ustawienia sprzętu gaśniczego,
 - lokalizację przeciwpożarowych wyłączników prądu elektrycznego i gazu,
 - lokalizację miejsc składowania materiałów niebezpiecznych pożarowo.

Znaki bezpieczeństwa – techniczne środki przeciwpożarowe

Lp.	Znak	Znaczenie (nazwa) znaku	Treść znaku	Kształt i barwa	Zastosowanie
1		Przeciwpowozarowy wylacznik pradu	Zlamana strzalka	Znak kwadratowy lub prostokatny Tlo: barwa czerwona Symbol: barwa biala Znak dodatkowy: tlo - barwa czerwona, napis - barwa biala	W obiektach do oznaczenia wylacznika odcinajacego doplyw pradu do wszystkich obwodow z wyjatkiem obwodow zasilajacych instalacje, ktorych funkcjonowanie jest niezbedne podczas pozaru.
2		Kurek glowny instalacji gazowej	Polkole	Znak kwadratowy lub prostokatny Tlo: barwa czerwona Symbol: barwa biala Znak dodatkowy: tlo - barwa czerwona, napis - barwa biala	W obiektach do oznaczenia miejsca zainstalowania kurka glownego instalacji gazowej.
3		Hydrant zewnetrzny	Wielka litera "H"	Znak kwadratowy lub prostokatny Tlo: barwa czerwona Litera: barwa czarna na bialym pasie	Do oznaczenia miejsca hydrantu zewnetrznego, wodnego, pianowego, podziemnego lub nadziemnego; wielkosci charakterystyczne hydrantu nalezy umieszczac na znaku dodatkowym.

UWAGA: Zabrania się ograniczania dostępu do gaśnic, hydrantów, wyłączników i tablic rozdzielczych prądu elektrycznego.

W celu wyeliminowania możliwości powstania pożaru w obiekcie oraz na terenach przyległych do niego jest zabronione wykonywanie czynności, które mogą spowodować pożar, jego rozprzestrzenianie się, utrudnienie prowadzenia działań ratowniczych lub ewakuacji, a w szczególności:

- użytkowanie otwartego ognia, palenia tytoniu i stosowanie innych czynników mogących zainicjować zapłon występujących materiałów,

- garażowanie pojazdów silnikowych w obiektach i pomieszczeniach nie przeznaczonych do tego celu, jeśli nie opróżniono zbiornika paliwa pojazdu i nie odłączono na stałe zasilania akumulatorowego pojazdu,
- rozgrzewanie za pomocą otwartego ognia smoły i innych materiałów w odległości mniejszej niż 5 m od obiektu, przyległego do niego składowiska lub placu składowego z materiałami palnymi, przy czym jest dopuszczalne wykonywanie tych czynności na dachach o konstrukcji i pokryciu niepalnym w budowanych obiektach,
- wysypywanie gorącego popiołu i żużla lub spalanie śmieci i odpadków w miejscu umożliwiającym zapalenie się sąsiednich obiektów lub materiałów palnych.

W budynkach i na przyległych do nich terenach należy przestrzegać następujących zasad bezpieczeństwa pożarowego:

1. Przy spalaniu śmieci i odpadów należy zabezpieczyć miejsca spalania przed możliwością przerzucenia się ognia na materiały palne.
2. Wszelkie materiały palne powinny znajdować się w odległościach nie mniejszych niż:
 - 0,60 m od pieców, piecyków itp. urządzeń ogrzewczych,
 - 0,50 m od grzejników i przewodów centralnego ogrzewania wysokoprężnego,
 - 0,50 m od punktów świetlnych,
 - 0,50 m od urządzeń i instalacji, których powierzchnie zewnętrzne mogą nagrzewać się do temperatury przekraczającej 100 °C,
 - 0,50 m od linii kablowych o napięciu powyżej 1 kV, przewodów uziemiających oraz przewodów odprowadzających instalacji odgromowej, jeżeli inne przepisy nie stanowią inaczej.
3. Dla osób palących należy wyznaczyć miejsce do palenia papierosów.
4. Ze względu na charakter obiektu i ludzi w nim przebywających i pracujących należy zakazać palenia papierosów w miejscach do tego nie wyznaczonych.
5. Zakazem należy objąć również stosowanie ognia otwartego jako oświetlenia w sytuacjach awaryjnych.
6. Należy zwracać uwagę, czy pracownicy korzystają z dodatkowych, własnych źródeł ciepła (grzejników, grzałek do gotowania wody na herbatę itp.) umiejscowionych w pomieszczeniach biurowych i w przypadku stwierdzenia takich sytuacji zakazać stosowania tych urządzeń. Zakaz ten wynika również z charakteru obiektu.

Właściciele, zarządcy lub użytkownicy obiektów ogrzewanych paliwem stałym, ciekłym lub gazowym są zobowiązani do usuwania zanieczyszczeń z przewodów dymowych i spalinowych:

- dla palenisk opalanych paliwem stałym – **co najmniej 4 razy w roku,**
- dla palenisk opalanych paliwem płynnym i gazem – **co najmniej 2 razy w roku,**

- w wyżej wymienionych obiektach należy usuwać zanieczyszczenia z przewodów wentylacyjnych co najmniej raz w roku, jeżeli większa częstotliwość nie wynika z warunków użytkowych,
- wszelkie nieprawidłowości stwierdzone w przewodach ogrzewczo – dymowych należy usuwać w trybie natychmiastowym.

Użytkownikom urządzeń zasilanych energią elektryczną lub gazem palnym zabrania się dokonywania czynności, które mogłyby stworzyć zagrożenie pożarowe lub wybuchowe:

- zabrania się korzystania z uszkodzonych instalacji, urządzeń, przewodów elektrycznych i gazowych,
- zabrania się jednoczesnego włączania do sieci urządzeń elektrycznych w takiej ilości, że łączny pobór energii elektrycznej może wywołać przeciążenie,
- nie wolno pozostawiać bez dozoru włączonych do sieci elektrycznej przenośnych grzejników, kuchenek, żelazka i innych urządzeń elektrycznych nie przystosowanych do ciągłej eksploatacji,
- zabronione jest ustawianie grzejnych urządzeń elektrycznych na przedmiotach i materiałach palnych. Wszystkie urządzenia elektryczne grzejne należy ustawiać na niepalnych podstawach lub płytach w odległości co najmniej 0,6 m od materiałów łatwo palnych i 0,3 m od materiałów trudno palnych,
- nie należy zastawiać dojsć do czynnych tablic rozdzielczych, wyłączników, przełączników itp. urządzeń elektrycznych,
- nie należy stosować na osłony punktów świetlnych materiałów łatwo zapalnych. Odległość osłony wykonanej z materiału trudno zapalnego od żarówki powinna wynosić co najmniej 5 cm,
- zabrania się używania bezpieczników topikowych prądu elektrycznego samowolnie naprawianych drutem,
- nie wolno używać prowizorycznych podłączeń instalacji elektrycznej, stanowiących jedno z najczęstszych przyczyn pożaru,
- należy zadbać o odpowiednie zabezpieczenie (zamknięcie) tablic rozdzielczych prądu elektrycznego przed dostępem osób postronnych,
- należy dopilnować, aby główny i przeciwpożarowy wyłącznik prądu elektrycznego był prawidłowo oznakowany.

Właściciele, zarządcy lub użytkownicy obiektu zobowiązani są zgodnie z art. 62 Ustawy

Prawo Budowlane, przeprowadzać kontrolę:

1. **okresowej, co najmniej raz w roku, polegającej na sprawdzeniu stanu technicznego:** elementów budynku, budowli i instalacji narażonych na szkodliwe wpływy atmosferyczne i niszczące działania czynników występujących podczas użytkowania obiektu, instalacji i urządzeń

służących ochronie środowiska, instalacji gazowych oraz przewodów kominowych (dymowych, spalinowych i wentylacyjnych);

2. **okresowej, co najmniej raz na 5 lat, polegającej na sprawdzeniu stanu technicznego i przydatności do użytkowania obiektu budowlanego, estetyki obiektu budowlanego oraz jego otoczenia;** kontrolą tą powinno być objęte również badanie instalacji elektrycznej i piorunochronnej w zakresie stanu sprawności połączeń, osprzętu, zabezpieczeń i środków ochrony od porażeń, oporności izolacji przewodów oraz uziemień instalacji i aparatów;
3. **okresowej w zakresie, o którym mowa w pkt 1, co najmniej dwa razy w roku, w terminach do 31 maja oraz do 30 listopada, w przypadku budynków o powierzchni zabudowy przekraczającej 2000 m² oraz innych obiektów budowlanych o powierzchni dachu przekraczającej 1000 m² ;**
osoba dokonująca kontroli jest obowiązana bezzwłocznie pisemnie zawiadomić organ nadzoru budowlanego o przeprowadzonej kontroli;

W związku z powyższym nakazuje się wykonywania kontroli okresowych zgodnie z obowiązującymi przepisami prawnymi oraz dokonywania wpisów o przeprowadzonych kontrolach w książce obiektu budowlanego.

Rozdział VI

Wymagania dla instalacji

Norma PN-IEC 60364-6-61 wymaga, aby okresowe sprawdzania i próby instalacji elektrycznych były wykonywane w ciągu najkrótszego okresu po sprawdzeniu odbiorczym, który wynika z charakteru instalacji, eksploatacji i warunków środowiskowych, w jakich eksploatowane SA urządzenia. Najdłuższy okres między badaniami ustalony przez Ustawę Prawo Budowlane wynosi 5 lat. W załączniku omówiono przypadki, w których występuje wyższe ryzyko i zalecany jest krótszy okres badań i przeglądów.

6.1. Urządzenia elektryczne -częstość wykonywania okresowych pomiarów i badań

W zależności od warunków środowiskowych należy stosować różne okresy. Częstość badań należy ustalić w oparciu o wymagania Ustawy Prawo Budowlane, Prawo Energetyczne, wymagania przepisów o ochronie przeciwporażeniowej i przeciwpożarowej.

Wszystkie urządzenia i instalacje elektryczne można podzielić na cztery grupy w zależności od warunków środowiskowych, w jakich są eksploatowane i wymaganej częstości badań:

- 1 grupa – urządzenia i instalacje badane w pełnym zakresie nie rzadziej, niż co rok,
- 2 grupa – urządzenia i instalacje badane pod względem bezpieczeństwa przeciwporażeniowego nie rzadziej, niż co rok i pod względem bezpieczeństwa przeciwpożarowego, przez pomiar rezystancji izolacji nie rzadziej, niż co 5 lat,
- 3 grupa – urządzenia i instalacje badane pod względem bezpieczeństwa przeciwporażeniowego nie rzadziej, niż co 5 lat i pod względem bezpieczeństwa przeciwpożarowego, nie rzadziej, niż co rok,
- 4 grupa – urządzenia badane w pełnym zakresie, nie rzadziej niż co 5 lat.

Bezpieczeństwo przeciwpożarowe zależy od prawidłowego doboru przekroju przewodów i zabezpieczeń oraz od warunków chłodzenia przewodów i aparatu. Bezpieczeństwo przeciwpożarowe sprawdzamy przez kontrolę stanu izolacji przez jej oględziny, przez pomiar jej rezystancji, przez sprawdzenie czy zabezpieczenia są prawidłowo dobrane do aktualnych warunków obciążeniowych i czy spełnione są warunki chłodzenia urządzeń nagrzewających się podczas pracy – czy otwory i kanały wentylacyjne są drożne i nie uległy zatkaniu. Skuteczność ochrony przeciwporażeniowej polepsza skuteczność ochrony przeciwpożarowej.

Wymagane czasookresy pomiarów eksploatacyjnych urządzeń i instalacji elektrycznych

Rodzaj pomieszczenia	Okres pomiędzy kolejnymi sprawdzaniami	
	Skuteczność ochrony przeciwporażeniowej	Rezystancji izolacji instalacji
1. O wyziewach żrących	nie rzadziej niż co 1 rok	nie rzadziej niż co 1 rok
2. Zagrożenie wybuchem	nie rzadziej niż co 1 rok	nie rzadziej niż co 1 rok
3. Otwarta przestrzeń	nie rzadziej niż co 1 rok	nie rzadziej niż co 5 lat
4. Bardzo wilgotne o wilg. Ok. 100% i wilgotne przejściowo 70% do 100%	nie rzadziej niż co 1 rok	nie rzadziej niż co 5 lat
5. Gorące o temperaturze powietrza ponad 35°C	nie rzadziej niż co 1 rok	nie rzadziej niż co 5 lat
6. Zagrożenie pożarem	nie rzadziej niż co 5 lat	nie rzadziej niż co 1 rok
7. Stwarzający zagrożenie dla ludzi (ZL I, ZL II, ZL III)	nie rzadziej niż co 5 lat	nie rzadziej niż co 1 rok
8. Zapyłone	nie rzadziej niż co 5 lat	nie rzadziej niż co 5 lat
9. Pozostałe nie wymienione	nie rzadziej niż co 5 lat	nie rzadziej niż co 5 lat

Kwalifikacja budynków i pomieszczeń ze względu zagrożenia dla ludzi.

BUDYNEK ZE WZGLĘDU NA SWOJĄ SPECYFIKĘ ZAKWALIFIKOWANO JAKO KATEGORIĘ

ZL III -użyteczności publicznej, niezakwalifikowane do ZL I i ZL II

6.2. Zakres okresowego sprawdzania i prób

Zgodnie z PN-IEC 60364-6061 okresowe sprawdzania i próby powinny obejmować co najmniej:

- oględziny dotyczące ochrony przed dotykiem bezpośrednim i ochrony przeciwpożarowej,
- pomiary rezystancji izolacji,
- badania ciągłości przewodów ochronnych,
- badania ochrony przed dotykiem pośrednim,
- próby działania urządzeń różnicowoprądowych.

Dokumentacja wykonywanych prac pomiarowych – kontrolnych

Każda praca pomiarowo – kontrolna (sprawdzanie odbiorcze lub okresowe) powinna być zakończona wystawianiem protokołu z przeprowadzonych badań i pomiarów.

Protokół z prac pomiarowo – kontrolnych powinien zawierać:

1. nazwę badanego urządzenia i jego dane znamionowe,
2. informację o miejscu pracy badanego urządzenia,
3. rodzaj pomiarów,

4. nazwisko osoby wykonującej pomiary,
5. datę wykonania pomiarów,
6. spis użytych przyrządów i ich numery,
7. szkice rozmieszczenia badanych urządzeń, uziomów i obwodów, lub innych sposób jednoznacznej identyfikacji elementów badanej instalacji,
8. liczbowe wyniki pomiarów,
9. uwagi,
10. wnioski.

Każde badanie instalacji elektrycznych zarówno z bezpiecznikami, z wyłącznikami różnicowoprądowymi, powinny być udokumentowane protokołem z tych badań, który powinien zawierać informacje o wynikach oględzin i badań oraz informacje dotyczące mian w stosunku do dokumentacji i odchyleń od norm i przepisów z podaniem części instalacji których to dotyczy.

Prace pomiarowo – kontrolne mogą wykonywać wyłącznie osoby posiadające aktualne zaświadczenia kwalifikacyjne w zakresie pomiarowo – kontrolnym. Osoba wykonująca pomiary może korzystać z pomocy osoby nie posiadającej zaświadczenia kwalifikacyjnego, lecz musi ona być przeszkolona w zakresie BHP dla prac przy urządzeniach elektrycznych.

Odbiór instalacji elektrycznej powinien odbywać się komisyjnie i być zakończony protokołem badań odbiorczych. Protokoły z wszystkich kontroli i badań powinny być załącznikiem do wpisu w książce obiektu budowlanego zgodnie z Rozporządzeniem Ministra Spraw Wewnętrznych i Administracji.

6.3. Urządzenia odgromowe

Wszelkie urządzenia piorunochronne muszą być nie tylko prawidłowo wykonane, ale także utrzymane w dobrym stanie technicznym przez cały okres eksploatacji. W tym celu przewiduje się prowadzenie badań technicznych bezpośrednio po wykonaniu urządzeń piorunochronnych oraz w czasie ich eksploatacji.

Badania mogą być tzw. pełne i niepełne (okresowe). Badania pełne obejmują sprawdzenie i ocenę urządzenia piorunochronnego pod względem wymagań technicznych, zastosowaniem materiałów i wyposażenia.

Badania takie przeprowadza się:

- przed oddaniem urządzenia do eksploatacji,
- w czasie eksploatacji – **nie rzadziej niż co 5 lat.**

W zakres badania pełnego wchodzi:

- oględziny,
- sprawdzenie wymiarów geometrycznych urządzenia,
- pomiar rezystancji uziemienia,
- sprawdzenie stanu uziomów.

Badania niepełne obejmują tylko oględziny w celu stwierdzenia czy instalacje piorunochronne nadają się do dalszej eksploatacji. Badania te przeprowadza się nie rzadziej **niż 1 raz w roku.**

Jeżeli badania techniczne wykażą jakiegokolwiek nieprawidłowości, należy instalację naprawić i wykonać ponownie próby.

Szczegółowe wytyczne zawarte są w Polskich Normach:

- PN – 89/E-05003 Ochrona odgromowa obiektów budowlanych
- PN – 89/E-05003/1
- PN – 89/E-05003/2

Rozdział VII

Prace pożarowo niebezpieczne

Przez prace pożarowo niebezpieczne rozumie się prace, których prowadzenie może spowodować bezpośrednie niebezpieczeństwo powstania pożaru lub wybuchu, nie przewidziane instrukcją technologiczną lub prowadzone poza wyznaczonym na stałe do tego celu miejscem, jak prace remontowo-budowlane, związane z użyciem otwartego ognia, prowadzone wewnątrz obiektów na przyległych do nich terenach oraz placach składowych, a także wszelkie prace remontowo-budowlane wykonywane w strefach zagrożonych wybuchem.

Prace te należy prowadzić w sposób uniemożliwiający powstanie pożaru lub wybuchu.

Do prac pożarowo niebezpiecznych można zaliczyć:

- spawanie, cięcie i lutowanie,
- podgrzewanie cieczy palnych w trakcie prac remontowych (np. lepiku, smoły),
- szlifowanie elementów z wytworzeniem iskier mechanicznych,
- cięcie elementów tarczami ściernymi,
- zgrzewanie elementów (zarówno metalowych jak i z tworzyw sztucznych),
- cięcie elementów z tworzyw sztucznych urządzeniami z drutem oporowym.

Zgodnie, Rozporządzeniem Ministra Spraw Wewnętrznych i Administracji z dnia 7 czerwca 2010 roku w sprawie ochrony przeciwpożarowej budynków, innych obiektów budowlanych i terenów, przed rozpoczęciem prac pożarowo niebezpiecznych właściciel, zarządca obiektu jest obowiązany:

1. ocenić zagrożenie pożarowe w rejonie, w którym prace będą wykonywane,
2. ustalić rodzaj przedsięwzięć mających na celu niedopuszczenie do powstania i rozprzestrzeniania się pożaru lub wybuchu,
3. wskazać osoby odpowiedzialne za zabezpieczenie miejsca pracy, za przebieg oraz zabezpieczenie miejsca po zakończeniu pracy.

Szczegółowe zasady zabezpieczenia przeciwpożarowego prac pożarowo niebezpiecznych, określa wzór zezwolenia na przeprowadzenie prac pożarowo i wybuchowo niebezpiecznych, stanowiący **załącznik nr 2** do niniejszej Instrukcji.

Rozdział VIII

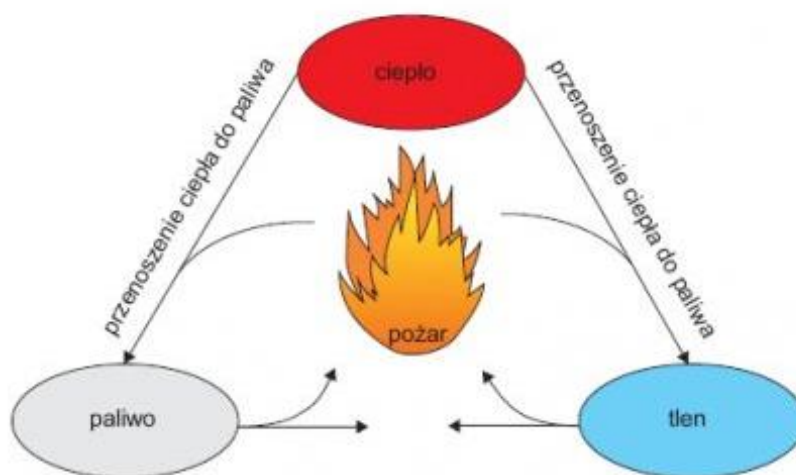
Sprzęt gaśniczy

Spalanie się czegokolwiek jest procesem chemicznym, w czasie, którego występuje łączenie się materiału palnego z utleniaczem (najczęściej tlenem), podczas którego wydzielają się światło, ciepło i inne często toksyczne produkty spalania.

Aby powstał, a następnie rozwijał się proces spalania konieczne jest istnienie odpowiedniej proporcji substancji palnej, utleniacza i źródła zapalenia - bodźca energetycznego.

Gaszenie jest procesem zmierzającym do wyeliminowania co najmniej jednego z wymienionych składników tzw. "trójkąta pożaru", tj.:

- usunięcie materiału palnego lub uczynienie go (w różny sposób) niepalnym,
- usunięcie bądź znaczne ograniczenie wpływu bodźca termicznego podtrzymującego proces spalania (np. chłodzenie układu palnego),
- odcięcie dostępu utleniacza do miejsca pożaru (izolacja materiału palnego, usunięcie utleniacza)

Efekt gaszenia oraz bezpieczeństwo w trakcie użycia podręcznego sprzętu gaśniczego określone jest rodzajem środka przeznaczonego do gaszenia pożaru odpowiedniej grupy materiałów palnych.

Podręczny sprzęt gaśniczy służy do gaszenia pożarów w zarodku w pierwszej fazie ich powstawania. Z tego względu konstrukcja oraz sposób uruchamiania i zastosowania sprzętu tego rodzaju musi być możliwie prosty i łatwy w użyciu.

Obiekty powinny być wyposażone w gaśnice przenośne spełniające wymagania Polskich Norm będących odpowiednikami norm europejskich (EN), dotyczących gaśnic, lub w gaśnice przewożne.

Rodzaj gaśnic powinien być dostosowany do gaszenia tych grup pożarów, określonych w Polskich Normach dotyczących podziału pożarów, które mogą wystąpić w obiekcie.

Jedna jednostka masy środka gaśniczego 2 kg (lub 3 dm³) zawartego w gaśnicach powinna przypadać, z wyjątkiem przypadków określonych w przepisach szczególnych:

1. na każde 100 m powierzchni strefy pożarowej w budynku, niechronionej stałym urządzeniem

gaśniczym :

- a) zakwalifikowanej do kategorii zagrożenia ludzi ZL I, ZL II, ZL III lub ZL V,
 - b) produkcyjnej i magazynowej o gęstości obciążenia ogniowego ponad 500 MJ/m²,
 - c) zawierającej pomieszczenie zagrożone wybuchem.
2. na każde 300 m² powierzchni strefy pożarowej nie wymienionej w pkt.1, z wyjątkiem zakwalifikowania do kategorii zagrożenia ludzi ZL IV.

Gaśnice w obiektach powinny być rozmieszczone:

1. w miejscach łatwo dostępnych i widocznych, w szczególności :
 - a) przy wejściach do budynków ,
 - b) na klatkach schodowych ,
 - c) na korytarzach ,
 - d) przy wyjściach z pomieszczeń na zewnątrz.
2. w miejscach nie narażonych na uszkodzenia mechaniczne oraz działanie źródeł ciepła (piece, grzejniki);
3. w obiektach wielokondygnacyjnych - w tych samych miejscach na każdej kondygnacji, jeżeli pozwalają na to istniejące warunki.

8.1.Rozmieszczenie podręcznego sprzętu gaśniczego (gaśnice)

Przy rozmieszczaniu gaśnic powinny być spełnione następujące warunki:

1. odległość od każdego miejsca w obiekcie, w którym może przebywać człowiek, do najbliższej gaśnicy nie powinna być większa niż 30 m,
2. do gaśnic powinien być zapewniony dostęp o szerokości co najmniej 1 m.

Szczegółowe rozmieszczenie podręcznego sprzętu gaśniczego przedstawiają szkice sytuacyjne poszczególnych kondygnacji budynków obiektu.

Przy doborze rodzaju środka gaśniczego należy brać pod uwagę następujące zasady:

- do gaszenia pożarów **grupy A** (pożary, w których występuje zjawisko spalania żarowego, np. drewna, papieru, tkanin - ciał stałych pochodzenia organicznego itp.) stosuje się gaśnice płynowe, pianowe lub proszkowe ABC,
- do gaszenia pożarów **grupy B** (pożary cieczy palnych i substancji stałych, topiących się np. benzen, alkohole, oleje, tłuszcze, lakiery itp.) stosuje się zamiennie gaśnice płynowe, pianowe, śniegowe lub proszkowe,
- do gaszenia pożarów **grupy C** (pożary gazów palnych, np. propanu, acetyleny, gazu ziemnego itp.) stosuje się zamiennie gaśnice proszkowe lub śniegowe,
- do gaszenia pożarów **grupy D** (pożary metali lekkich, np. magnezu, sodu, potasu, litu itp.) stosuje się gaśnice proszkowe do tego celu przeznaczone
- od gaszenia pożarów poszczególnych grup z indeksem E (urządzeń elektrycznych pod

napięciem i innych materiałów znajdujących się w pobliżu tych urządzeń) stosuje się zamiennie gaśnice śniegowe, halonowe lub proszkowe.

- do gaszenia pożarów **grupy F** (pożarów urządzeń gastronomicznych tłuszczu i produktów żywnościowych) stosuje się gaśnice wodno-płynowe do gaszenia w/w grup pożarów.

8.2. Przegląd i konserwacja gaśnic i urządzeń przeciwpożarowych

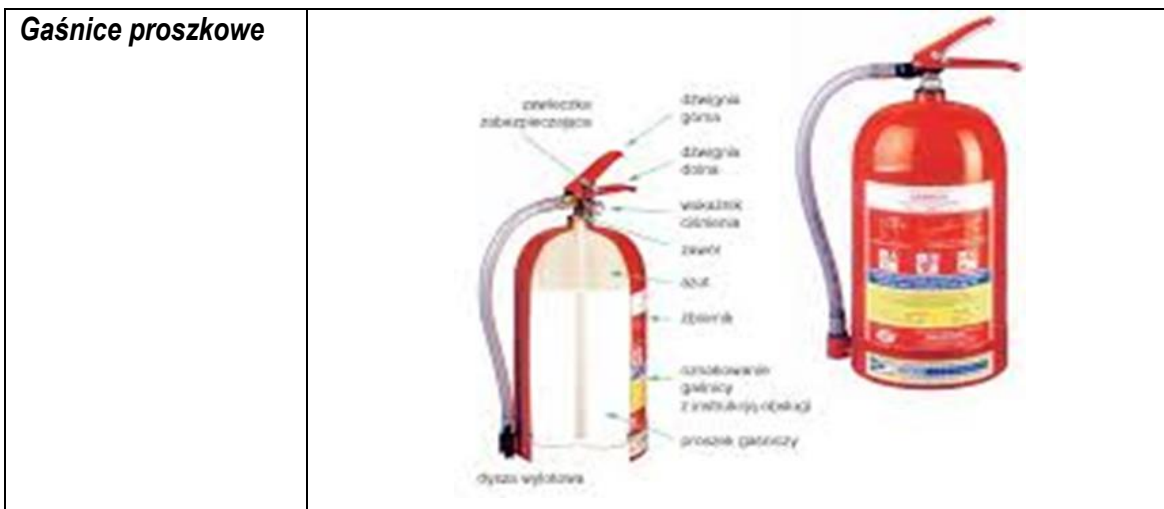
Pierwszy przegląd urządzeń przeciwpożarowych, gaśnic i agregatów gaśniczych przeprowadza się przed upływem 12 miesięcy od daty produkcji. Kolejne przeglądy i konserwacje należy przeprowadzić:

Urządzenie	Częstotliwość przeglądów i konserwacji	Sposób potwierdzenia przeprowadzonych czynności
Gaśnice	Wg. zaleceń producenta jednak nie rzadziej niż raz na 12 miesięcy	Etykieta kontrolna na gaśnicy
Hydranty wewnętrzne 25	Nie rzadziej niż raz na 12 miesięcy	Etykieta kontrolna na szafce hydrantowej Protokół z przeprowadzonego przeglądu i pomiarów
Węże hydrantowe 25	Podczas stwierdzenia uszkodzenia, jednak nie rzadziej jak 5 lat	Protokół z przeprowadzonego przeglądu i pomiarów
Przeciwpożarowy wyłącznik prądu	Nie rzadziej niż raz na 12 miesięcy	Protokół z przeprowadzonego przeglądu

Podane powyżej czasookresy stanowią minimalne wymagania. Ponadto urządzenia przeciwpożarowe, gaśnice należy poddać przeglądowi w momencie zauważenia ich uszkodzenia (np. upadek gaśnicy z wysokości, wskazanie manometru na polu czerwonym, deformacja zbiornika itp.) lub po każdorazowym użyciu urządzeń. Przegląd i konserwację gaśnic, hydrantów, urządzeń przeciwpożarowych powinien wykonywać tylko wykwalifikowany serwis, posiadający niezbędną wiedzę, uprawnienia oraz doświadczenie w tego typu pracach.

Miejsce usytuowania tego sprzętu powinno być łatwo dostępne i widoczne, najlepiej przy wejściach do pomieszczeń, obiektów, w miejscach nie narażonych na uszkodzenia mechaniczne i działanie źródeł ciepła, oznakowane zgodnie z Polską Normą i dojście do nich nie zastawione.

8.3 Zasady użycia sprzętu gaśniczego

Są to podręczne aparaty gaśnicze, których zawartość stanowią proszki gaśnicze. Wielkość tych gaśnic i ich budowa jest różnorodna, nie sposób jest więc opisać tu wszystkie obecnie produkowane i użytkowane rodzaje tych gaśnic.

Gaśnice tego rodzaju są bardzo skuteczne, można powiedzieć uniwersalne. Wykazują dużą odporność na temperaturę i wstrząsy.

Gazem wyrzucającym proszek jest z gaśnic proszkowych jest azot lub CO₂. Niektóre gaśnice proszkowe są wyposażone w manometryczny wskaźnik ciśnienia wewnętrznego, co pozwala na ciągłą kontrolę stanu ich naładowania.

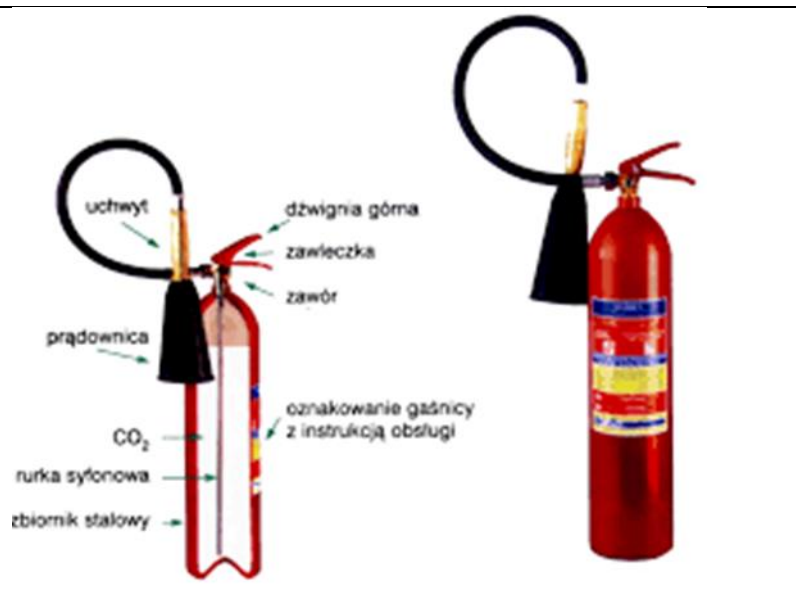
Ciśnienie robocze nośnika proszku wynosi około 10 atm. Gaśnicę w czasie pracy nie należy odwracać dnem do góry.

Gaśnice proszkowe stosuje się przede wszystkim tam, gdzie zachodzi obawa uszkodzenia materiałów i urządzeń szczególnie cennych, które przy stosowaniu innych środków gaśniczych, a zwłaszcza wody i piany mogą ulec zniszczeniu.

ZASADA DZIAŁANIA

W celu użycia gaśnicy należy::

- ująć gaśnicę za uchwyt,
- podbiec z nią na miejsce pożaru,
- wyciągnąć zawleczkę zabezpieczającą, uchwycić dyszę za rękojeść, nacisnąć na dźwignię
- strumień gaśniczy proszku skierować na palący się materiał z odległości około 2,5 m.

Gaśnice śniegowe

Są wykonane w postaci wysokociśnieniowej butli stalowej, zaopatrzonej w dyszę wylotową, połączoną z gaśnicą za pośrednictwem wysokociśnieniowego, elastycznego węża – w gaśnicach śniegowych dużych, natomiast małych za pomocą sztywnego króćca obrotowego. W górnej części gaśnicy znajduje się zawór pokrętny z płytką bezpiecznikową – służy on do uruchamiania gaśnicy. Z boku przymocowany jest uchwyt, a na dole kołnierz, umożliwiający ustawienie gaśnicy na ziemi. Gaśnice śniegowe mniejszej pojemności są zawieszane na specjalnych wieszakach. Wewnątrz gaśnicy znajduje się skroplony pod ciśnieniem (54 atm.) dwutlenek węgla CO_2 . Po otwarciu zaworu CO_2 wydostaje się pod własnym ciśnieniem na zewnątrz w postaci gazu i częściowo białych, śnieżnych drobinek, które powodują, że wypływający CO_2 ma formę białego strumienia gazu.

Działanie gaśnicze dwutlenku węgla polega na miejscowym obniżeniu stężenia tlenu do wartości powodującej przerwanie procesu palenia. Obniżone stężenie tlenu jest utrzymywane przez dłuższy czas ponieważ CO_2 jest cięższe od powietrza i pokrywa grubą warstwą materiał palny np. lustro cieczonej palnej. Poza tym dwutlenek węgla posiada niewielkie działanie chłodzące.

Dwutlenek węgla nie przewodzi prądu elektrycznego, nie niszczy i nie moczy gaszonych przedmiotów.

Gaśnica śniegowa ma szerokie zastosowanie – w szczególności nadaje się do pożarów cieczy (pożary grupy B) i gazów palnych (pożary grupy C). gaśnicą śniegową można gasić farby, lakiery, rozpuszczalniki i inne palne, ciekłe substancje domowego użytku.

Gaśnicę śniegową można zastosować do pożarów instalacji i urządzeń elektrycznych znajdujących się pod napięciem oraz do wszystkich drogich urządzeń, których gaszenie przy pomocy innego środka gaśniczego może spowodować ich zniszczenie lub wywołać szkody większe od szkód powstałych od pożaru (przedmioty archiwalne, dzieła sztuki, pomieszczenia komputerowe i innych drogich urządzeń elektronicznych).

ZASADA DZIAŁANIA

W celu użycia gaśnicy należy:

- ująć gaśnicę za uchwyt,
- podbiec z nią na miejsce pożaru,
- wyciągnąć zawleczkę zabezpieczającą, uchwycić dyszę za rękojeść, nacisnąć na dźwignię
- dyszę skierować na palący się materiał (ukośnie w dół).

Gaśnicy śniegowej, w czasie działania nie należy odwracać do góry. Gaśnica w czasie działania dość głośno szumi i wytwarza biały obłok, z którego wytrąca się zestalony CO₂ w postaci śniegu. Podczas rozprężania CO₂ silnie oziębia elementy przez które przepływa (dlatego dysza posiada drewnianą rękojeść) w związku z tym istnieje niebezpieczeństwo, przy nieostrożnym posługiwaniu się gaśnicą, miejscowego odmrożenia ciała. Aby temu zapobiec osoba używająca gaśnicy śniegowej powinna trzymać dysze tylko za drewnianą rękojeść, powinna unikać podczas wypływu CO₂ kontaktu z elementami metalowymi gaśnicy, znajdującymi się na rękojeści, unikania kierowania strumienia gaśniczego bezpośrednio na odkryte ciało człowieka.

Gaśnicę należy chronić przed promieniowaniem cieplnym i słonecznym. Należy ustawiać ją z dala od palenisk i grzejników, w miejscach zacienionych. Ogrzanie gaśnicy do temperatury wyższej niż 31,4 °C (temperatura krytyczna dla CO₂) spowoduje natychmiastowe przejście CO₂ ze stanu ciekłego w stan gazowy i będzie to związane z gwałtownym wzrostem ciśnienia, który w efekcie spowoduje rozerwanie butli gaśnicy.

Koce gaśnicze

Często stosowane w zakładach pracy koce służą do tłumienia pożaru w zarodku przez odcięcie dopływu powietrza do palącego się materiału. Nadają się one zwłaszcza do gaszenia przedmiotów małych, o zwartej budowie, umiejscowionych nisko przy ziemi. Można ich używać również do gaszenia pożarów silników spalinowych i elektrycznych, płynów łatwopalnych znajdujących się w niewielkich pojemnikach, związków chemicznych reagujących z wodą.

Koce wykonuje się z włókna szklanego (wcześniej wykonywano również z tkaniny azbestowo-bawełnianej) o powierzchni około 3 m². Koce gaśnicze są całkowicie niepalne. Przechowuje się je w specjalnych futerałach plastikowych, zawieszonych na ścianach budynku, wewnątrz pomieszczeń.

ZASADA UŻYCIA KOCA GAŚNICZEGO:

- chwycić koc oburącz za uchwyty, zwisające u dołu futerału,
- podbiec na miejsce pożaru,
- rozwinąć koc przed strzepnięciem,
- narzucić koc na palący się przedmiot i przez szczelne okrycie, przyduszenie obrzeży starać się dokładnie odizolować miejsce pożaru od dostępu powietrza.

Podczas używania koca gaśniczego należy zachować szczególną ostrożność ze względu na możliwość wydobywania się spod koca płomieni i gorących gazów, które mogą doprowadzić do oparzenia osoby wykonującej działania gaśnicze przy pomocy koca gaśniczego.

Hydrant wewnętrzny

Hydrant wewnętrzny jest określany jako element instalacji wodociągowej przeciwpożarowej, służący do zwalczania pożaru wewnątrz budynku. Elementami wyposażenia hydrantu wewnętrznego jest:

- Zawór wodny (hydrantowy)
- Wąż gaśniczy półsztywny (hydrantowy)
- Prądownica wodna z możliwością regulowania strumienia wody

W celu użycia hydrantu należy:

- Wybić szybkę i wyjąć klucz
- Otworzyć szafkę hydrantową

- Chwycić koniec węża (prądownice)
- Rozwinąć pożądaną odległość
- Odkręcić zawór wody wewnątrz szafki
- Odkręcić prądownice w celu uzyskania pożądanego strumienia wody

Za pomocą hydrantu (środek gaśniczy- woda) nie można gasić urządzeń elektrycznych znajdujących się pod napięciem.

System sygnalizacji pożarowej

Podstawowym zadaniem SSP jest szybkie i bezbłędne wykrycie powstającego pożaru, zanim się on rozwinie i osiągnie rozmiary trudne do opanowania. Szybkie wykrycie źródła pożaru daje więcej czasu na przeprowadzenie ewakuacji budynku i na skuteczną ochronę zgromadzonych w nim dóbr. System SSP jest jednym z podstawowych systemów bezpieczeństwa w obiektach. W skład SSP wchodzi wiele elementów m.in.: centrala, czujniki, sygnalizatory, ręczne ostrzegacze pożaru ROP- pozwalające na ręczne włączenie SSP po zauważeniu pożaru.

Gdy usłyszymy dźwięk alarmowy, natychmiast rozpoczynamy ewakuację zgodnie z procedurą.

W sytuacji, gdy zauważamy pożar, należy zadziałać w sposób następujący:

- Znaleźć najbliższy ręczny ostrzegacz pożaru ROP (czerwona skrzynka z napisem POŻAR)
- Wybić lub odchylić szybkę osłaniającą
- Wcisnąć przycisk

Przeciwpożarowy wyłącznik prądu

Przeciwpożarowy wyłącznik prądu, odcinający dopływ prądu do wszystkich obwodów, z wyjątkiem obwodów zasilających instalacje i urządzenia, których funkcjonowanie jest niezbędne podczas pożaru.

W celu użycia wyłącznika należy:

- Znaleźć najbliższy przeciwpożarowy wyłącznik prądu
- Wybić szybkę
- Wcisnąć przycisk

Rozdział IX

Zasady postępowania w przypadku powstania pożaru

Zgodnie z art. 9 Ustawy o *ochronie przeciwpożarowej* z dnia 24 sierpnia 1991 roku, każda osoba fizyczna w razie powstania pożaru, klęski żywiołowej lub innego miejscowego zagrożenia zobowiązana jest do:

- niezwłocznego zawiadomienia osób znajdujących się w strefie zagrożenia oraz kierownictwo zakładu o zaistniałym zagrożeniu,
- przystąpienia do akcji ratowniczej oraz podporządkowania się w tym zakresie zarządzeniom kierującego akcją ratowniczo-gaśniczą.

Kierujący działaniami ratowniczymi na podstawie art. 25 wyżej wymienionej ustawy ma prawo:

- zarządzić ewakuację ludzi i mienia,
- wstrzymać ruch drogowy oraz wprowadzić zakaz przebywania osób trzecich w rejonie działania ratowniczego,
- przejąć w użytkowanie na czas niezbędny do działania ratowniczego nieruchomości i ruchomości, środki transportu, sprzęt, ujęcia wody i inne środki gaśnicze, a także przedmioty i urządzenia przydatne w działaniach ratowniczych.

Rozdział X

Instrukcja alarmowa na wypadek powstania pożaru

1. Każdy kto zauważy nawet najmniejszy pożar, zobowiązany jest natychmiast zaalarmować:
 - osoby bezpośrednio zagrożone – znajdujące się w najbliższym sąsiedztwie pożaru,
 - Państwową Straż Pożarną.
 - Wójt lub osobę wyznaczoną do działań ewakuacyjnych
2. Przy alarmowaniu straży podać następujące informacje:
 - gdzie się pali – dokładny adres,
 - co się pali – np. piwnica, kondygnacja,
 - czy istnieje zagrożenie życia ludzkiego lub dla innych obiektów,
 - numer telefonu, z którego alarmowano oraz dane osobowe.

UWAGA :

Słuchawkę można odłożyć dopiero po otrzymaniu potwierdzenia o przyjęciu zgłoszenia przez Państwową Straż Pożarną. Osoba, która zgłasza zdarzenie bądź też inną przez nią wyznaczona winna odczekać przy aparacie telefonicznym gdyż straż pożarna może sprawdzić wiarygodność otrzymanej informacji.

W razie potrzeby alarmować:

- Pogotowie Ratunkowe : **999**
- Policję : **997**
- Pogotowie energetyczne : **991**
- **ZINTEGROWANY NR RATUNKOWY 112**

Po zaalarmowaniu straży pożarnej przystąpić do akcji ratowniczo-gaśniczej, ewakuacji i gaszenia pożaru przy pomocy podręcznego sprzętu gaśniczego znajdującego się na wyposażeniu obiektu – kierowanie akcją obejmuje:

Lp.	Nazwisko i imię	Stanowisko	Telefon służbowy	Telefon komórkowy	Zakres działań
1.	Grzegorz Pietrzak	Wójt	59 8574060	574 453 460	działania w pełnym zakresie
2.	Ireneusz Misiółek	Konserwator	-	574 453 980	pracownik wykonuje zadania pod nieobecność Grzegorza Pietrzaka
3.	Władysław Sominka	Inspektor	59 8574071	530 761 057	pracownik wykonuje zadania pod łączną nieobecność Grzegorza Pietrzaka i Ireneusza Misiółka

Rozdział XI

Obowiązki kierownika akcji ratowniczo - gaśniczej

W przypadku powstania pożaru lub innego zagrożenia, do czasu przybycia jednostek Państwowej Straży Pożarnej kierownikiem akcji ratowniczo-gaśniczej zostaje **Wójt Gminy** a w razie jego nieobecności osoba wyznaczona w zakładzie do prowadzenia ewakuacji i działań ratowniczo gaśniczych.

Kierownik akcji ratowniczo-gaśniczej zobowiązany jest w oparciu o dokonaną analizę sytuacji pożarowej oraz przy pełnym wykorzystaniu sił i środków podejmować właściwe dla pełnionej funkcji decyzje i działania mające na celu szybkie ugaszenie pożaru a także bezpieczne i sprawne przeprowadzenie ewakuacji ludzi i mienia z obiektu.

Kierownik akcji ratowniczo-gaśniczej w zależności od:

- miejsca powstania pożaru,
- szybkości rozprzestrzeniania się ognia i dymu,
- rozmiarów pożaru,
- stopnia zagrożenia ludzi przebywających w obiekcie,
- wielkości przewidywanych strat materiałowych,

podejmuje decyzje (powiadamiając o niej pracowników) o ewakuacji ludzi i mienia.

Sygnałem do rozpoczęcia akcji ewakuacyjnej jest ogłoszenie trzykrotnego alarmu słownego

UWAGA! UWAGA! EWAKUACJA BUDYNKU!!!

Kierownik akcji ratowniczo-gaśniczej podejmuje decyzję i wydaje polecenie wyłączenia (głównym wyłącznikiem, wyłącznikiem przeciwpożarowym) dopływu energii elektrycznej do pomieszczeń budynku. Z chwilą przybycia jednostek Państwowej Straży Pożarnej, Kierownik akcji ratowniczo-gaśniczej przekazuje kierownictwo akcji dowódcy przybyłych jednostek oraz informuje go o aktualnej sytuacji pożarowej.

Kierownik akcji ratowniczo-gaśniczej współpracuje z dowódcą przybyłych jednostek PSP oraz udziela mu niezbędnej pomocy i informacji przez cały czas trwania akcji i po jej zakończeniu.

Po zakończeniu akcji Kierownik akcji ratowniczo-gaśniczej podejmuje decyzje i wydaje polecenia w celu zabezpieczenia pogorzeliska. W szczególności zobowiązany jest on do:

- wystawienia posterunku pogorzelowego celem uniknięcia pożaru wtórnego lub nieszczęśliwego wypadku,
- sprawowania nadzoru nad zabezpieczeniem przed kradzieżą i zniszczeniem ewakuowanego mienia oraz dokumentacji,
- kierowania pracami związanymi z uporządkowaniem pogorzeliska (po zakończeniu prac komisji dochodzeniowo-śledczej określającej przyczyny powstania pożaru).

Zasady postępowania pracowników :

- personel obiektu w zależności od decyzji kierującego akcją gaśniczą natychmiast przerywa pracę, zamyka okna i drzwi, po czym gromadzi się w miejscu wyznaczonym przez przełożonego, gdzie oczekuje dalszych decyzji,

- akcją ratowniczo-gaśniczą do czasu przybycia jednostek Straży Pożarnej kieruje **Wójt a w razie jego nieobecności** osoba przez niego wyznaczona. Udział personelu w akcji ratowniczej może nastąpić dopiero na wyraźne polecenie kierującego,
- przy likwidacji źródła ognia należy używać podręcznego sprzętu gaśniczego zgodnie z jego przeznaczeniem,
- po przybyciu na miejsce jednostek Straży Pożarnej kierujący akcją ratowniczo-gaśniczą podporządkowuje się dowódcy przybyłej jednostki informując go o zaistniałej sytuacji i podjętych krokach.

Rozdział XII

Organizacja ewakuacji

Bezpieczna ewakuacja ludzi możliwa jest przy zachowaniu odpowiednich warunków techniczno – budowlanych dla dróg ewakuacyjnych i elementów wystroju wnętrz, określonych w rozporządzeniu Ministra Infrastruktury z dnia 12.04.2002 r w sprawie warunków technicznych, jakim powinny odpowiadać budynki i ich usytuowanie (Dz. U. z 2022 r. poz. 1225 z późn. zm.) oraz ustaleniu przedsięwzięć organizacyjnych. W przypadku wystąpienia rozbieżności pomiędzy wymaganiami techniczno – budowlanymi dla dróg ewakuacyjnych a stanem rzeczywistym, konieczne jest zasięgnięcie opinii rzeczoznawcy do spraw zabezpieczeń przeciwpożarowych i podjęcie natychmiastowych działań zmierzających do usunięcia stwierdzonych nieprawidłowości.

W zakresie przedsięwzięć organizacyjnych **Wójt** powinien:

1. ustalić warianty opuszczania obiektu, zależnie od możliwości powstania pożaru w poszczególnych jego częściach, uwzględniające kolejność opuszczania pomieszczeń oraz wyznaczyć osoby odpowiedzialne za przestrzeganie ustalonych scenariuszy postępowania,
2. ustalić miejsce koncentracji osób ewakuowanych poza budynkiem z uwzględnieniem niekorzystnych warunków atmosferycznych oraz wyznaczyć pracowników odpowiedzialnych za zapewnienie opieki nad tymi osobami,
3. wyznaczyć pracowników odpowiedzialnych za otwarcie wszystkich wyjść ewakuacyjnych, sprawdzenie czy wszystkie osoby opuściły ewakuowany rejon, informowanie jednostek interwencyjnych (tj. straży pożarnej, pogotowia energetycznego czy gazowego) o lokalizacji głównych wyłączników energii, zaworów gazowych. Pomieszczeń, w których występują materiały niebezpieczne pożarowo, żrące, toksyczne itp.
4. określić rodzaj mienia podlegający ewakuacji (urządzenia, dokumentacja, przedmioty) i miejsce jego składowania.

12.1. Organizacja ewakuacji budynku

W przypadku wystąpienia zagrożenia powodującego konieczność ewakuacji osób i mienia ze wszystkich pomieszczeń całego budynku, **decyzje o podjęciu ewakuacji Wójt a w razie jego nieobecności osoba wyznaczona do działań ratowniczo-gaśniczych.**

Decyzja o zarządzaniu ewakuacji musi uwzględniać informację o zakresie ewakuacji, liczbie osób przewidzianych do ewakuacji, sposobach i kolejności opuszczania pomieszczeń (kondygnacji, budynku itp.), a także musi określać drogi i kierunki oraz **ustala miejsce zbiórki ewakuacyjnej** którym jest:

Jako miejsce zbiórki osób ewakuowanych przewidziano teren wewnętrzny – podwórze

Po podjęciu decyzji o ewakuacji osób i mienia należy:

1. Niezwłocznie powiadomić wszystkich pracowników przebywających na terenie ewakuowanego odcinka o powstaniu i charakterze zagrożenia oraz konieczności przeprowadzenia ewakuacji. Do powiadomienia można wykorzystać środki łączności wewnętrznej, o ile występują w obiekcie.
2. Kierujący akcją ewakuacyjną wyznacza osoby odpowiedzialne za przebieg ewakuacji, ponadto ustala ewentualną potrzebę ewakuacji sprzętu i mienia.
3. W pierwszej kolejności należy ewakuować osoby z tych pomieszczeń, w których powstał pożar, lub inne znajdujące się na drodze rozprzestrzenienia się ognia oraz pomieszczeń, z których wyjście lub dotarcie do bezpiecznych dróg ewakuacji może zostać odcięte przez pożar lub zadymienie. Następnie należy ewakuować osoby poczynając od najwyższych kondygnacji. Należy dążyć do tego, aby wśród ewakuowanych w pierwszej kolejności były osoby o ograniczonej z różnych względów zdolności

poruszania się, natomiast zamykać strumień powinny osoby, które mogą poruszać się o własnych siłach.

4. Podczas ewakuacji z pomieszczeń, strumienie ludzi należy kierować na poziome drogi ewakuacyjne (korytarze), a następnie zgodnie z kierunkami określonymi przez znaki ewakuacyjne, na klatki schodowe i wyjścia poza obszar zagrożony pożarem lub na zewnątrz obiektów. O koncentracji osób ewakuowanych poza strefami zagrożonymi pożarem decyduje kierujący akcją ewakuacyjną.
5. Osoby z ograniczoną zdolnością poruszania się należy ewakuować przy wykorzystaniu wózków, noszy bądź na rękach.
6. W przypadku blokady dróg ewakuacyjnych, należy niezwłocznie, dostępnymi środkami (np. telefonicznie), bezpośrednio lub przy pomocy osób znajdujących się na zewnątrz odciętej strefy, powiadomić kierownika akcji ewakuacyjnej. Ludzi odciętych od wyjścia, a znajdujących się w strefie zagrożenia, należy zebrać w pomieszczeniu najbardziej oddalonym od źródła pożaru i w miarę posiadanych środków oraz istniejących warunków,
7. ewakuować z zewnątrz, przy pomocy sprzętu ratowniczego przybyłych jednostek Państwowej Straży Pożarnej lub innych jednostek ratowniczych.
8. ***Przy silnym zadymieniu dróg ewakuacyjnych należy poruszać się w pozycji pochylonej, starając się trzymać głowę jak najniżej (mniejsze zadymienie w dolnych partiach pomieszczeń i korytarzy). Usta i drogi oddechowe należy w miarę możliwości zasłonić chustką zmoczoną w wodzie. Podczas ruchu przez mocno zadymione odcinki dróg ewakuacyjnych należy poruszać się wzdłuż ścian, by nie stracić orientacji, co do kierunku ruchu.***
9. Ewakuacja mienia nie może odbywać się kosztem sił i środków niezbędnych do ewakuacji i ratowania ludzi. Ewakuację mienia należy rozpocząć od najcenniejszych urządzeń, dokumentacji i przedmiotów.
10. Prowadząc ewakuację należy pamiętać o następujących zasadach:
 - a) korzystając z dróg ewakuacyjnych wewnątrz budynku, pamiętać należy, że w przypadku ich zadymienia najniższe stężenie substancji toksycznych występuje tuż nad podłogą,
 - b) przestrzegać zasady, aby osoby ewakuowane poruszały się prawą stroną dróg ewakuacyjnych, lewą zaś osoby prowadzące ewakuację,
 - c) po zakończeniu ewakuacji należy sprawdzić wszystkie pomieszczenia, w których mogli pozostać ludzie.
11. Po zakończeniu ewakuacji, tj. opuszczeniu budynku czy zagrożonej strefy, kierownik działu/ brygadzysta, zobowiązany jest do sprawdzenia, czy wszyscy ludzie opuścili poszczególne pomieszczenia. W razie podejrzenia, że ktoś został w zagrożonej strefie należy natychmiast zgłosić ten fakt jednostkom ratowniczym przybyłym na miejsce akcji i przeprowadzić ponownie sprawdzenie pomieszczeń budynku.

12. W przypadku przybycia jednostek Państwowej Straży Pożarnej w trakcie akcji ewakuacyjnej, kierujący przebiegiem akcji zobowiązany jest do złożenia krótkiej informacji o przebiegu akcji, a następnie podporządkowania się poleceniom dowódcy przybyłej jednostki taktycznej straży pożarnej.

W budynku przebywać będzie maksymalnie 30 stałych użytkowników i 15 petentów, w związku z czym nie jest wymagane, aby przeprowadzać ćwiczenia z próbnej ewakuacji. Chcąc podnieść poziom bezpieczeństwa pożarowego, zaleca się przeprowadzenie praktycznego sprawdzenia możliwości ewakuacji, z częstotliwością ustaloną przez a przebieg ewakuacji należy odnotować w protokole (załącznik nr 4)

Umożliwi to określenie czasu niezbędnego do opuszczania budynku w razie konieczności, przeprowadzenia ewakuacji, wynikającej z powstania pożaru czy innego zagrożenia, np. podłożenia ładunku wybuchowego.

12.2 Szczegółowa ORGANIZACJA EWAKUACJI

W przypadku wystąpienia zagrożenia powodującego konieczność przeprowadzenia ewakuacji osób i mienia z budynku, decyzję o podjęciu ewakuacji podejmuje Wójt lub osoba przez niego wyznaczona (osoba wyznaczona do wykonywania czynności w zakresie zwalczania pożarów i ewakuacji pracowników)

Sygnały alarmowe

Sygnałem do rozpoczęcia akcji ewakuacyjnej jest ogłoszenie trzykrotnego alarmu słownego

UWAGA! UWAGA! - EWAKUACJA BUDYNKU!!!

Drogi ewakuacji

Drogi ewakuacyjne są oznakowane strzałkami przytwierdzonymi do ścian, a drzwi ewakuacyjne zielonymi tabliczkami z napisem: „Wyjście ewakuacyjne”.

Drogi ewakuacyjne, kierunki ewakuacji, wyjścia ewakuacyjne oraz rozmieszczenie sprzętu gaśniczego oznaczono na planach stanowiących załącznik do instrukcji.

12.2.1. Postępowanie pracowników w przypadku powstania pożaru w budynku

Osoba, która dostrzeże zarzewie ognia (lub zostanie powiadomiona) natychmiast wykonuje następujące czynności:

- jeżeli w pomieszczeniu są ludzie natychmiast nakazuje opuścić pomieszczenie lub miejsce pożaru i po drodze zaalarmuje **Wójt lub osobę wyznaczoną do kierowania ewakuacją i działaniami ratowniczo gaśniczymi**.

Jeżeli nie ma nikogo w pomieszczeniu – alarmuje inne osoby z prośbą o powiadomienie **Wójta lub osobę wyznaczoną do kierowania ewakuacją i działaniami ratowniczo gaśniczymi** o źródle ognia lub innym zagrożeniu;

- stara się ugasić zarzewie ognia dostępnymi środkami (gaśnice, hydrant, koc gaśniczy) lub będące pod ręką środki do tłumienia (w żadnym wypadku nie wolno otwierać okien, aby nie podsycać płomienia).

Kierownik akcją

- ✓ alarmuje słownie osoby znajdujące się w budynku o ewakuacji oraz określa kierunki ewakuacji;
- ✓ alarmuje telefonicznie jednostki ratownicze oraz osoby zgodnie z zasadami alarmowania zawartymi w Instrukcji Bezpieczeństwa Pożarowego lub wyznacza osobę do tego działania;
- ✓ sprawdza, czy wszyscy opuścili poszczególne pomieszczenia;
- ✓ odbiera od kierowników poszczególnych referatów meldunek o ilości pracowników, którzy opuścili budynek w czasie ewakuacji;
- ✓ dokonuje analizy ilościowej czy ktoś nie pozostał w budynku;
- ✓ decyduje o wyłączeniu prądu, za pomocą przeciwpożarowego wyłącznika prądu;
- ✓ w razie potrzeby gasi zarzewia ognia podręcznym sprzętem gaśniczym;
- ✓ odpowiedzialny jest za ewakuację mienia.

Wyznaczeni pracownicy

- ✓ ogłaszają sygnał alarmowy głosem **Uwaga! Uwaga! - Ewakuacja Budynku** oraz pukają do każdego pomieszczenia;
- ✓ w razie potrzeby otwierają dodatkowe drzwi ewakuacyjne;
- ✓ w razie rozprzestrzeniania się ognia wynoszą z budynku w pierwszej kolejności materiały i substancje;
- ✓ biorą udział w ewakuacji ludzi i mienia. Szczególną opieką należy otoczyć petentów, którzy przebywają w budynku oraz osoby niepełnosprawne;
- ✓ po ewakuacji budynku sprawdzają każde pomieszczenie w budynku w celu weryfikacji czy wszystkie osoby bezpiecznie opuściły budynek;
- ✓ po ewakuacji udają się przed wejścia do budynków i zabezpieczają obiekt przed dostaniem się do niego osób postronnych.
- ✓ Po zaalarmowaniu straży pożarnej o zagrożeniu, wyznaczona osoba oczekuje na jednostki przy wejściu do budynku, zabezpieczając budynek przed dostępem osób niepożądanych, a w momencie przybycia na miejsce straży pożarnej kieruje w miejsce zagrożenia.

Kierownicy Referatów

- ✓ biorą udział w ewakuacji ludzi i mienia;
- ✓ ogłaszają sygnał alarmowy głosem **Uwaga! Uwaga! - Ewakuacja Budynku** oraz pukają do każdego pomieszczenia;
- ✓ po ewakuacji w miejscu zbiórki ewakuacyjnej, przelicza stany osobowe pracowników swojego referatu i składa raport kierującemu akcją ewakuacyjną.

Każda osoba przystępująca do akcji ratowniczo-gaśniczej powinna:

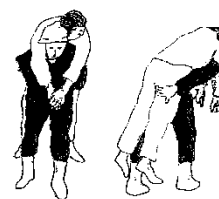
- ✓ w pierwszej kolejności przystąpić do ratowania ludzi, przeprowadzając ewakuację z zagrożonego rejonu;
- ✓ podporządkowuje się poleceniom kierującego akcją;
- ✓ wyłączyć dopływ prądu elektrycznego do strefy pożaru (nie wolno gasić wodą instalacji i urządzeń elektrycznych będących pod napięciem);
- ✓ usunąć z miejsca pożaru i bezpośredniego sąsiedztwa wszelkie znajdujące się tam materiały palne, wybuchowe, toksyczne, a także cenny sprzęt i urządzenia oraz ważne dokumenty, nośniki informacji itp.;
- ✓ nie należy otwierać bez potrzeby drzwi i okien w pomieszczeniach, w których powstał pożar, ponieważ dopływ powietrza sprzyja rozprzestrzenianiu się ognia;
- ✓ otwierając drzwi do pomieszczeń, w których powstał pożar należy zachować szczególną ostrożność. Wskazane jest schowanie się za ścianę od strony klamki w drzwiach lub zasłonięcie twarzy;
- ✓ wchodząc do zadymionych pomieszczeń lub przechodząc przez nie, należy ograniczyć ilość wdychanych produktów spalania. Poruszać się w pozycji pochylonej, jak najbliżej podłogi i zasłaniać usta np. wilgotna chustką.

Zabezpieczenie pogorzeliska

Wójt lub osoba wyznaczona do wykonywania czynności w zakresie zwalczania pożarów i ewakuacji pracowników jest odpowiedzialna za:

- ✓ zabezpieczenia miejsca pożaru i wystawienia posterunku pogorzeliskiego w celu zapobieżenia powstania pożaru wtórnego;
- ✓ przystąpienia do uporządkowania pogorzeliska po zakończeniu działalności Policji, firmy ubezpieczeniowej lub komisji zwołanej do ustalenia okoliczności i przyczyny powstania pożaru.

Sposoby ewakuacji poszkodowanych oraz osób o ograniczonej zdolności poruszania, bez użycia sprzętu ratowniczego.

12.3. Zasady postępowania pracowników budynku w razie gróźb terrorystycznych

Osobom przyjmującym zgłoszenie o podłożeniu ładunku wybuchowego lub o innym akcie terroryzmu nie wolno lekceważyć żadnej informacji na ten temat i każdorazowo powinni powiadomić o tym fakcie Policję, która z urzędu dokonuje sprawdzenia wiarygodności każdego zgłoszenia.

Wójt powinien na bieżąco organizować szkolenie personelu w zakresie niniejszej instrukcji oraz winien dysponować planami: ewakuacji obiektu, a w nich rozmieszczenie punktów newralgicznych, takich jak:

- węzły energetyczne,

- węzły wodno – kanalizacyjne,
- instalacje technologiczne i CO,

które musi udostępnić kierującemu akcją ratowniczą.

Właściciel obiektu winien podejmować wszelkie kroki, zmierzające do fizycznej i technicznej ochrony obiektu, uniemożliwiającej jakiegokolwiek akty terroru.

W przypadku przyjęcia zgłoszenia o podłożeniu ładunku wybuchowego lub znalezieniu pakunku niewiadomego pochodzenia należy:

1. Osoba przyjmująca zgłoszenie telefoniczne lub zauważyła podejrzany przedmiot powinna powiadomić:

Wójta a w razie jego nieobecności osobę wyznaczoną do działań ratowniczych i ewakuacyjnych,

2. Wójt lub osoba wyznaczona do działań ratowniczych i ewakuacyjnych po bezpiecznym rozpoznaniu sytuacji alarmuje Policję - telefon **997** lub **112**.

3. Zawiadamiając Policję należy podać:

- ✓ Treść rozmowy z osobą zgłaszającą akt terroru,
- ✓ Miejsce zgłoszenia i opis zlokalizowanego przedmiotu,
- ✓ Nr telefonu, z którego prowadzona jest rozmowa i swoje nazwisko,
- ✓ Uzyskać od Policji potwierdzenie przyjętego zgłoszenia,
- ✓ Po odłożeniu słuchawki, poczekać za telefonem potwierdzającym z Policji przyjęcie zgłoszenia.

4. Do czasu przybycia Policji i innych służb ratowniczych akcją kieruje **Wójt** lub wyznaczona do wykonywania czynności w zakresie zwalczania pożarów i ewakuacji pracowników.

5. Zachować spokój i opanowanie, aby nie dopuścić do paniki.

6. Zlokalizowanych przedmiotów, rzeczy, pakunków, których w ocenie użytkowników przedtem nie było – nie wolno dotykać.

7. Mając na uwadze bezpieczeństwo osób przebywających w budynku należy podjąć ewakuację z zachowaniem szczególnych warunków ostrożności.

8. Po przybyciu na miejsce Policji bądź innych służb ratowniczych kierujący akcją przekazuje wszelkie informacje dotyczące zdarzenia, wskazuje miejsce położenia pakunku i pozostaje do dyspozycji.

9. Policjant kierujący akcją, po jej zakończeniu działań powinien przekazać obiekty zarządcy bądź osobie przez niego upoważnionej.

Rozdział XIII

Szkolenie z zakresu ochrony przeciwpożarowej

Zgodnie z postanowieniem art. 6 Ustawy o ochronie przeciwpożarowej z dnia 24 sierpnia 1991 roku obowiązek organizowania szkolenia spoczywa na właścicielu, zarządcy zakładu. Szkolenie przeciwpożarowe obejmuje wszystkich pracowników.

1. Organizacja szkolenia łącznie z prowadzeniem ewidencji wyszkolenia pracowników należy do osoby wyznaczonej przez **Wójta**, która sprawuje również nadzór nad prawidłowym przebiegiem szkolenia.
2. Każdy rodzaj szkolenia kończy się komisyjnym egzaminem sprawdzającym przyswojenie przez pracowników wiadomości objętych programem oraz umiejętności wykonywania powierzonych prac zgodnie z zasadami i przepisami przeciwpożarowymi.
3. Wszelkiego rodzaju szkolenia prowadzi się w oparciu o szczegółowe programy szkoleń przystosowane do potrzeb zakładu.
4. Na przeprowadzenie szkoleń zarządzający obowiązany jest zapewnić odpowiednie środki finansowe.
5. Szkolenie wstępne - instruktażowe powinno przygotować pracownika do bezpiecznego wykonywania powierzonych mu prac w odpowiednim zakresie do potrzeb wynikających z zajmowanego stanowiska. Szkolenie to przeprowadza się nie później niż w ciągu dwóch dni od dnia przyjęcia do pracy.
6. Szkolenie okresowe przeprowadza się nie rzadziej niż raz na pięć lat dla wszystkich pracowników.
7. Szczegółowe zasady przeprowadzania szkoleń w zakresie BHP (w tym ppoż.) zostały zawarte w rozporządzeniu Ministra Gospodarki i Pracy dnia 27 lipca 2004 r. w sprawie szkolenia w dziedzinie bezpieczeństwa i higieny pracy (Dz. U. z 2024 r. poz.1327)

Szkolenie w zakresie ochrony przeciwpożarowej prowadzone w ramach szkoleń BHP dla pracowników obejmuje:

szkolenie wstępne- Odbycie instruktażu ogólnego oraz instruktażu stanowiskowego pracownik potwierdza na piśmie w karcie szkolenia wstępnego, która jest przechowywana w aktach osobowych pracownika. Wzór karty szkolenia wstępnego jest określony w załączniku nr 2 do rozporządzenia;

szkolenie okresowe- Szkolenie okresowe pracowników zatrudnionych na stanowiskach robotniczych przeprowadza się w formie instruktażu, nie rzadziej niż raz na **3 lata**, a na stanowiskach robotniczych, na których występują szczególnie duże zagrożenia dla bezpieczeństwa lub zdrowia pracowników, nie rzadziej niż raz w roku;

szkolenie okresowe osób na stanowiskach pracowników administracyjno-biurowych nie rzadziej niż raz na 6 lat.

W/w szkolenia powinny zapewniać jego uczestnikom między innymi:

- Poznanie zagrożenia pożarowego w miejscu pracy,

- Zadań i obowiązków pracowników w przypadku powstania pożaru i zapobiegania pożarom,
- Zasad ewakuacji ludzi i mienia, dróg i środków ewakuacji,
- Sprzęt i urządzenia gaśnicze, środki gaśnicze,
- Naukę praktycznej obsługi sprzętu i urządzeń gaśniczych.

Dokumentowanie szkolenia w zakresie ochrony ppoż. dokumentowane jest zaświadczeniem i w dokumentacji szkoleniowej BHP, lub pracownicy uczestniczący w szkoleniu obowiązani są podpisać oświadczenia o zapoznaniu się z zasadami zapobiegania i zwalczania pożarów (wg poniższego wzoru).

Oświadczenie to powinno być przechowywane w teczce akt osobowych pracownika.

Szkolenie wstępne należy przeprowadzić wg. tematyki obejmującej:

- 1) zagrożenie pożarowe występujące w obiekcie,
- 2) rodzaje, przyczyny powstawania i rozprzestrzeniania się pożarów,
- 3) zadania i obowiązki pracowników w przypadku powstania pożaru i metod jego likwidacji,
- 4) organizację i warunki ewakuacji,
- 5) zadania i obowiązki pracowników w zakresie zapobiegania pożarom,
- 6) rozmieszczenie podręcznego sprzętu gaśniczego, urządzeń przeciwpożarowych i środków gaśniczych oraz sposoby ich użycia w przypadku powstania pożaru.

Lp.	Tematyka szkolenia	Jednostka czasu w minutach
1.	Zapoznanie pracownika z treścią Instrukcji Bezpieczeństwa Pożarowego	60
2.	Potencjalne źródła zagrożeń pożarowych w zakładzie	15
3.	Zasady przeciwdziałania zagrożeniom pożarowym na terenie Urzędu Gminy Koczała	15
4.	Postępowanie na wypadek pożaru w obiekcie	15
5.	Obowiązki pracownika podczas ewakuacji obiektu	15
6.	Rozmieszczenie i zasady posługiwania się sprzętem gaśniczym oraz umiejscowienie i sposób wyłączania głównego i przeciwpożarowego wyłącznika prądu	30
Razem:		150 min = 2,5 godz.

Program szkolenia przeciwpożarowego okresowego dla pracowników może być realizowany w ramach szkolenia okresowego bhp lub jako integralne ppoż. w następujących zagadnieniach.

1. Zagrożenie pożarowe, przyczyny powstawania i rozprzestrzeniania się pożarów.
2. Zadania i obowiązki pracowników w zakresie zapobiegania pożarom.
3. Zadania i obowiązki pracowników w wypadku powstania pożaru.
4. Ewakuacja ludzi i mienia, drogi i środki ewakuacji.
5. Podręczny sprzęt gaśniczy – znajomość praktycznego użycia podręcznego sprzętu gaśniczego.

Lp.	Tematyka szkolenia	Jednostka czasu w minutach
1.	Regulacji prawnych ochrony ppoż.	30- wykład
2.	Charakterystyki pożarów	30- wykład
3.	Działania profilaktyczne ochrony ppoż. na zajmowanych stanowiskach, zachowanie się pracowników w sytuacjach zagrożeń pożarem	60- wykład
4.	Praktyczne zasady prowadzenia ewakuacji w obiekcie	30 - ćwiczenia
5.	Zasada działania, rodzaje, budowa sprzętu gaśniczego zastosowanych w zakładzie	30- wykład
6.	Praktyczne użycie podręcznego sprzętu gaśniczego	30- ćwiczenia
Razem:		210 min = 3,5 godz.

Wzór oświadczenia

....., dnia

.....
(imię i nazwisko pracownika)

.....
(stanowisko służbowe)

OŚWIADCZENIE OSOBY SZKOLONEJ

Niniejszym oświadczam, że odbyłem(am) szkolenie przeciwpożarowe w toku którego zostałem(am) zapoznany(a) z :

- ⇒ zagrożeniami pożarowymi zakładu,
- ⇒ obowiązkami w zakresie zapobiegania pożarom,
- ⇒ zasadami postępowania na wypadek pożaru,
- ⇒ zasadami użycia podręcznego sprzętu gaśniczego,
- ⇒ zadaniami i obowiązkami dotyczącymi ochrony przeciwpożarowej, wynikającymi z zajmowanego stanowiska.

.....
(podpis osoby szkolącej)

.....
(podpis pracownika)

....., dnia r.

ZEZWOLENIE
na przeprowadzenie prac pożarowo i wybuchowo niebezpiecznych

1. Miejsce wykonywania prac :

2. Rodzaj prac :

3. Czas wykonywania prac, : dnia od godz. do godz.

4. Zagrożenie pożarowe (wybuchowe) w miejscu wykonywania prac :

.....

5. Sposób zabezpieczania miejsca prac przed możliwością zainicjowania pożaru (wybuchu) :

.....

1. Środki zabezpieczenia :

przeciwpożarowe

BHP

inne

2. Sposób wykonywania prac :

.....

3. Odpowiedzialni za :

- przygotowanie miejsca prac, środków zabezpieczających i przebiegu prac

Wykonał

.....

(imię i nazwisko)

.....

(podpis)

- wyłączenie spod napięcia

Wykonał

.....

(imię i nazwisko)

.....

(podpis)

- dokonanie analizy stężenia par, cieczy, gazów, pyłu :

Wykonano: w miejscu prac nie występują stężenia niebezpieczne.

.....

(imię i nazwisko)

.....

(podpis)

- stosowanie środków zabezpieczających organizację pracy i instruktaż :

Przyjąłem do wykonania:

.....

(imię i nazwisko)

.....

(podpis)

9. Zezwalam na wykonanie prac :

.....

(podpis insp. ppoż.)

.....

(podpis kierownika jednostki organiz.)

10. Prace zakończono dnia o godz.

11. Miejsce wykonywania prac i jego otoczenie sprawdzono i nie stwierdzono zaniedbań mogących spowodować pożar.

Stwierdzam odebranie prac.

Skontrolował :

.....

(imię i nazwisko)

.....

(podpis)

PLAN SYTUACYJNY URZĄD GMINY W KOCZALE

Załącznik Nr 3 do
Instrukcji Bezpieczeństwa Pożarowego
Urzędu Gminy Koczała

LEGENDA

Hydrant zewnętrzny

Miejsce zbiórki do ewakuacji

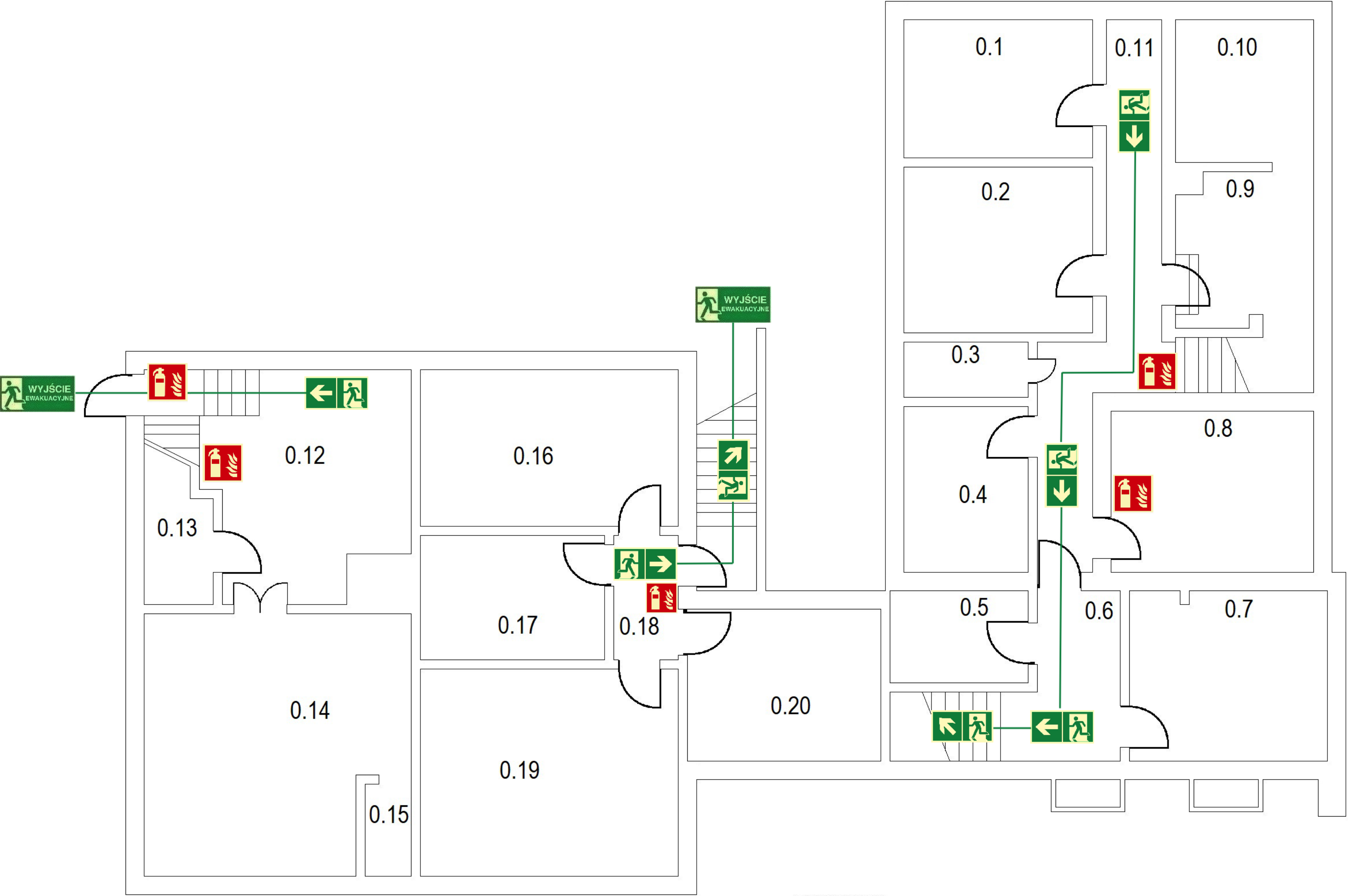
Wejście do budynku

Brama wjazdowa

Dane budynku:
Powierzchnia użytkowa- 836,17 m2
Kubatura- 3864,00 m3
Wysokość- 14,3m
Liczba kondygnacji- 1 podziemna/ 3 nadziemne
Kategoria zagrożenia ludzi- ZL III
Przewidywana liczba osób w budynku- 54 osoby
Strefy pożarowe- budynek stanowi jedną strefę pożarową

PLAN EWAKUACYJNY
URZĄD GMINY W KOCZALE
PIWNICA

Numer pomieszczenia	Nazwa/przeznaczenie	Przewidywana liczba osób w pomieszczeniu
0.1	Magazyn	1
0.2	Pom. socjalne	1
0.3	WC	1
0.4	Magazyn	1
0.5	Pom. gospodarcze	1
0.6	Klatka schodowa	1
0.7	Pom. socjalne	4
0.8	Archiwum	1
0.9	Magazyn	1
0.10	Magazyn	1
0.11	Komunikacja	1
0.12	Kotłownia	1
0.13	Pom. gospodarcze	1
0.14	Skład opału	1
0.15	Pom. gospodarcze	1
0.16	Magazyn OC	1
0.17	Magazyn OC	1
0.18	Komunikacja	1
0.19	Archiwum	1
0.20	Magazyn OC	1
Przewidywana liczba osób na kondygnacji		4

LEGENDA

Kierunek ewakuacji

Wyjście ewakuacyjne

Gaśnica

Hydrant wewnętrzny

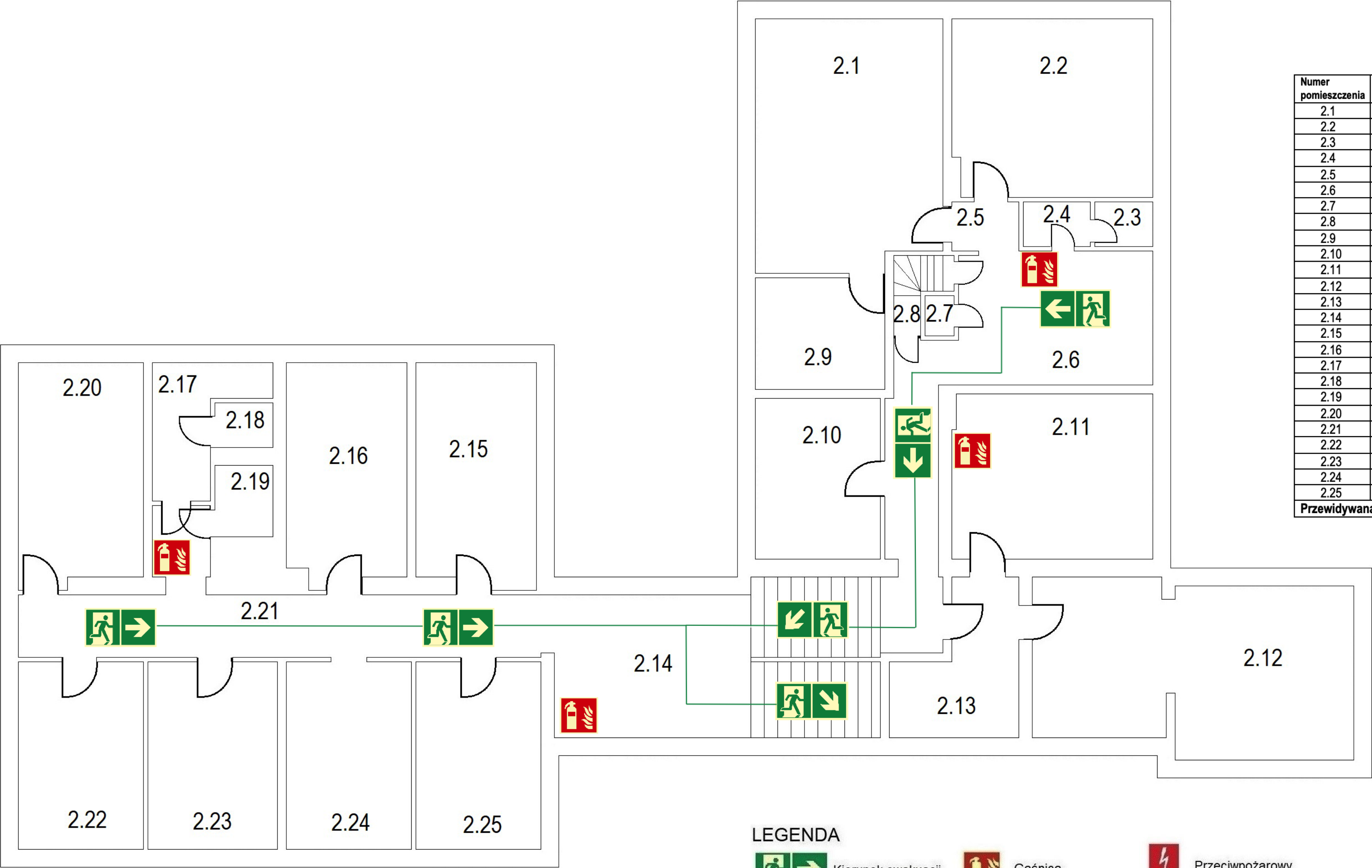
Przeciwpżarowy wyłącznik prądu

Tablica rozdzielcza

Kategoria zagrożenia ludzi- ZL III

T.R

PLAN EWAKUACYJNY
URZĄD GMINY W KOCZALE
PIĘTRO

Numer pomieszczenia	Nazwa/przeznaczenie	Przewidywana liczba osób w pomieszczeniu
2.1	Pom. usługowe	6
2.2	Biuro	2
2.3	WC	1
2.4	Łazienka	1
2.5	Komunikacja	1
2.6	Komunikacja	1
2.7	Pom. gospodarcze	2
2.8	Magazyn	1
2.9	Biuro	2
2.10	Biuro	2
2.11	Biuro	2
2.12	Biuro	2
2.13	Sekretariat	2
2.14	Klatka schodowa	1
2.15	Biuro	2
2.16	Biuro	2
2.17	Łazienka	1
2.18	WC	1
2.19	WC	1
2.20	Biuro	2
2.21	Komunikacja	2
2.22	Biuro	2
2.23	Biuro	2
2.24	Biuro	2
2.25	Biuro	2
Przewidywana liczba osób na kondygnacji		20

LEGENDA

 Kierunek ewakuacji

 Wyjście ewakuacyjne

 Gaśnica

 Hydrant wewnętrzny

 Przeciwpożarowy wyłącznik prądu

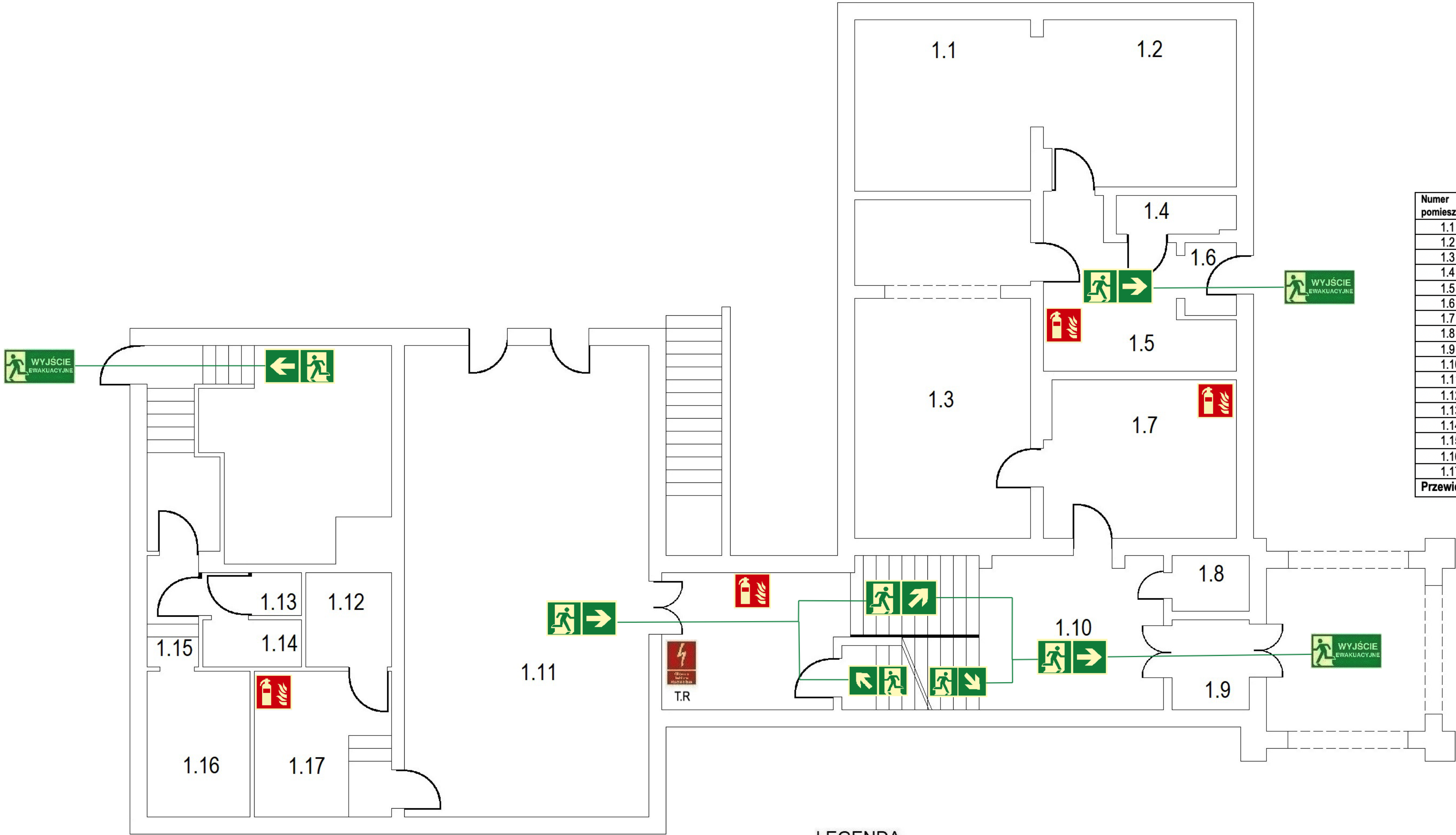
 Tablica rozdzielcza

 PPOŻ

 T.R

Kategoria zagrożenia ludzi- ZL III

PLAN EWAKUACYJNY
URZĄD GMINY W KOCZALE
PARTER

Numer pomieszczenia	Nazwa/przeznaczenie	Przewidywana liczba osób w pomieszczeniu
1.1	Sala spotkań	8
1.2	Biuro	2
1.3	Sala ślubów	20
1.4	WC	1
1.5	Komunikacja	1
1.6	Komunikacja	1
1.7	Biuro	2
1.8	Pom. techniczne	1
1.9	Komunikacja	2
1.10	Klatka schodowa	2
1.11	Sala posiedzeń	30
1.12	Serwerownia	1
1.13	WC	1
1.14	Łazienka	1
1.15	Komunikacja	1
1.16	Pom. socjalne	6
1.17	Pom. gospodarcze	1
Przewidywana liczba osób na kondygnacji		30

LEGENDA

Kierunek ewakuacji

Wyjście ewakuacyjne

Gaśnica

Hydrant wewnętrzny

Przeciwpozarowy
wyłącznik prądu

Tablica rozdzielcza

Kategoria zagrożenia ludzi- ZL III

T.R.

Protokół
/Dotyczy próbnej ewakuacji/

✓ Nazwa obiektu podlegającego ewakuacji.....

✓ Data i godzina ewakuacji

✓ Kierujący akcją ewakuacyjną
/Imię i nazwisko/ /stanowisko/

✓ Nadzorujący (obserwatorzy) przebieg ewakuacji

.....
/Imię i nazwisko/ /stanowisko/

.....
/Imię i nazwisko/ /stanowisko/

.....
/Imię i nazwisko/ /stanowisko/

✓ Udział jednostek ratowniczych /podać rodzaj np. straż, pogotowie itp./

-
-
-
-

✓ Przewidywany rodzaj i miejsce zagrożenia /pożar, zagrożenie terrorystyczne, katastrofa itp./

.....
.....
.....
.....
.....
(Krótki opis i charakterystyka)

✓ Przebieg ewakuacji

.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....

.....
.....
(opis)

✓ Uwagi i ocena próbnej ewakuacji

A/ Kierującego akcją ewakuacyjną

B/ Nadzorujących (obserwatorów) przebiegu ewakuacji.....

C/ Jednostek ratowniczych.....

Podpisy nadzorujący (obserwatorów)
przebieg ewakuacji

.....
.....
.....
.....

Podpis kierującego akcją
ewakuacyjną

.....